Bestuurskundige Berichten maart 2012: naar Den Haag

Park, K.; Voordenhout, M.; Lachmipersad, R.; Poelgeest, L. van; Tongeren, M. van

Citation
Park, K., Voordenhout, M., Lachmipersad, R., Poelgeest, L. van, & Tongeren, M. van (Eds.). (2012). Bestuurskundige Berichten maart 2012: naar Den Haag. *Bestuurskundige Berichten*, *27*(2). Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/3212125

Version:	Not Applicable (or Unknown)
License:	Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/3212125

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Professor Van Eeten over het taboe op fatalisme

Interview met Emile Roemer

Feestelijke opening Den Haag

TNT Post
Port betaald

Bestuurskundige Berichten

26e Jaargang, Nummer 2
Maart 2012

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Naar Den Haag

Retouradres: Postbus 9555 2300 RB Leiden

BB2.indd 1 9-3-2012 11:13:31

Het Beste
voor het openbaar bestuur

Acestes Public Sector Strategy is een onafhankelijk Nederlands adviesbureau dat overheidsinstanties adviseert en ondersteunt op gebied van strategie, beleid en organisatie.

Acestes is institutioneel lid van de B.I.L. omdat we er aan hechten een goede relatie te onderhouden met de gemeenschap van bestuurskundestudenten. Acestes is een bestuurskundige praktijk: onze methoden, onze benadering, de materie waarop wij ons richten en onze klanten maken het dat. Bestuurskundestudenten zijn daarom belangrijke mensen: velen zullen wellicht ooit klant van ons worden. En enkelen worden wellicht collega.

Wij zijn altijd op zoek naar het bestuurskundige toptalent om onze praktijk te versterken. Indien je beschikt over een mastergraad, goede studieresultaten, blijk geeft van enthousiasme voor de publieke zaak, oprechte interesse in een loopbaan als consultant en van een brede oriëntatie tijdens je studie, kijk dan op onze website: **www.Acestes.nl**

Acestes
Public Sector Strategy

BB2.indd 2 9-3-2012 11:13:31

Waarde lezer,

Voor uw ligt alweer de tweede editie van de 26ste jaargang van de Bestuurskundige Berichten. Het thema van deze editie is "Naar Den Haag". Waarom Den Haag? Den Haag is een belangrijke plek geworden voor onze studie en de B.I.L. Zoals u wellicht weet, is het Instituut Bestuurskunde per 1 januari 2012 officieel verhuisd naar de Faculteit Campus Den Haag. De B.I.L. zal over een paar jaar ook verhuizen naar Den Haag. Deze verhuizing is een mijlpaal in de geschiedenis van onze studie en dat is de reden dat de redactie voor dit thema heeft gekozen.

Het katern wetenschappelijk staat vooral in het teken van de politiek. Den Haag is het regeringscentrum van Nederland. Een stukje politiek kan dan ook niet ontbreken. Één artikel gaat over de kloof tussen de burger en de politiek. Uit het artikel blijkt dat politici alles doen om vooral niet bij de "Haagse kaasstolp" te horen. Het tweede artikel gaat over fatalisme in de politiek. Hoe transformeer je onmacht naar macht? Het antwoord is soms simpeler dan men denkt.
In de katern opinie vindt u een interview met Emile Roemer. Wat vindt hij van Wilders en ambtenaren? Het antwoord kunt u vinden op pagina… Rajeev Lachmipersad heeft een betoog geschreven over de transformatie van de Haagse achterstandswijken.
Prof. Dr. René Torenvlied, de nieuwe Wetenschappelijk Directeur van het Instituut Bestuurskunde heeft een interview gehouden met de redactie. Uiteraard heeft de redactie hem het één en ander over Den Haag gevraagd.
Zelfs in de katern vereniging neemt Den Haag een centrale plek in. Zo volgen wij in de week van masterstudente Marjolein Thon, zij volgt colleges in Den Haag. De redactie heeft ook een studie- en studentenvereniging opgespoord in Den Haag en aan hen gevraagd wat Den Haag zo leuk maakt voor studenten.
In de katern alumni vertellen verscheidene alumnileden over hun studententijd en wat zij vinden van de verhuizing naar Den Haag.

Namens de redactie wens ik u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,

Kirsten Park
Hoofdredacteur

BB2.indd 3 9-3-2012 11:13:32

Colofon

Bestuurskundige *Berichten*
Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Postbus 9555, 2300 RB Leiden
Tel. 071-5273696, Fax. 071-5273979
E-mail: secretaris@bilboard.nl
Internet: www.bilboard.nl

Jaargang 26, nummer 2 - Maart 2012

Hoofdredactie:
Kirsten Park

Eindredactie:
Malissa Voordenhout

Redactie:
Rajeev Lachmipersad, Leonoor van Poelgeest, Max van Tongeren en Malissa Voordenhout.

Lay-out:
Kirsten Park

Aan deze editie werkten mee:
Peter Achterberg, Eline Burgers, Janna Cheretis, Michel van Eeten, Govert van Gorcum, Christa Goudriaan, René Hiemstra, Elmar van Holten, Dick Houtman, Anouk van Loo, Amir Nazar, Felix Netten, Anne Posthuma, Jan Pronk, Emile Roemer, Emiel Stöver, Marjolein Thon, René Torenvlied, Jasper van Uden, Tom Veldhuijzen en Bauco van der Wal.

Advertenties:
Vera Voogd, Tel. 071-5273696

Redactieraad:
Prof. Dr. F.M. van der Meer
Drs. A.D.N. Kerkhoff

Oplage: 1250 exemplaren

Abonnementen:
Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. te Leiden o.v.v. 'Abonnement Bestuurskundige Berichten'.

Uitgever:
Orangebook | almanakken & verenigingsbladen
www.orangebook.nl

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteuren op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te wijzigen, dan wel niet te plaatsen.

Foto omslag: The Hague by night

ISSN 0920-5772

© Copyright 2012 B.I.L.

Informatie

Voor actuele informatie omtrent openingstijden van de B.I.L.-kamer, activiteiten van de B.I.L. en andere relevante zaken kunt u terecht op onze website: www.bilboard.nl.

Mededelingen

Bijzondere leerstoel voor Frits van der Meer

Prof. Dr. Van der Meer is per 1 juli benoemd als de hoogleraar op de bijzondere leerstoel 'Comparative Public Sector and Civil Service Reform' (Universiteit Leiden) en het CAOP uit Den Haag. De leerstoel, ondergebracht bij het Instituut Bestuurskunde, richt zich op het bestuderen van de hervormingen van het overheidsapparaat in een veranderende publieke sector, op nationaal en internationaal niveau. Op 24 februari 2012 heeft Prof. Dr. Van der Meer zijn oratie gehouden.
De B.I.L. feliciteert hem met zijn bijzondere leerstoel.

Wijzigingen doorgeven

Bent u verhuisd of is uw telefoonnummer of e-mailadres gewijzigd? Geef uw wijzigingen door via secretaris@bilboard.nl.

Bijdragen Bestuurskundige Berichten

Leden die interesse hebben in het leveren van een (thematische) bijdrage aan een volgende editie van de Bestuurskundige Berichten kunnen zich richten tot de Commissaris Bestuurskundige Berichten via BB@bilboard.nl. Ook reacties op publicaties in deze editie worden zeer gewaardeerd.

Onderwijs evaluaties

Om bij te dragen aan de kwaliteit van het onderwijs is de B.I.L. altijd op zoek naar leden die hun mening over het onderwijs willen delen. Aanmelden voor deelname aan een paneldiscussie kan via BEL@bilboard.nl.

Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

BB2.indd 4 9-3-2012 11:13:35

Inhoudsopgave

Wetenschappelijk

De Haagse kaasstolp en de mensen in de samenleving. Populisme en personalisering in de Nederlandse politiek 6
Dick Houtman en Peter Achterberg over populistische politici en de kloof tussen burger en politiek.

Het taboe op fatalisme: kan de politiek haar eigen onmacht onder ogen zien 10
Michel van Eeten met de oplossing om van onmacht macht te maken.

Opinie

Interview Emile Roemer 15
Max van Tongeren, Jasper van Uden en *Tom Veldhuijzen* interviewen Emile Roemer.

Van achterstandswijken, naar aandachtswijken, naar prachtwijken 18
Rajeev Lachmipersad heeft een stuk geschreven over de ontwikkeling van de Haagse achterstandswijken.

Studie

Jan Pronk over de voortgang van EBM 23
In een interview met Jan Pronk stelt *Malissa Voordenhout* vragen rondom EBM.

Groeten uit...??? 24
Een studieverslag van *Janna Cheretis*. Janna heeft stage gelopen op de Nederlandse ambassade in Athene.

Interview met Prof. Dr. René Torenvlied 25
Leonoor van Poelgeest houdt een interview met René Torenvlied, de nieuwe Wetenschappelijk Directeur van het Instituut Bestuurskunde.

De Opleidingscommissie 27
Wat doet de Opleidingscommissie? *Eline Burgers* en *Christa Goudriaan* vertellen er alles over.

Vereniging

Korte reis naar Kopenhagen 28
Eind januari is een delegatie van de B.I.L. op studiereis geweest naar Kopenhagen. *Elmar van Holten* vertelt hierover.

Verhaal uit de oude doos 29
Rajeev Lachmipersad gaat op onderzoek in de rijke B.I.L.-historie. Dit keer is het onderwerp de studiereizen .

Activiteiten verslag 30
Emiel Stöver heeft een verslag geschreven over de activiteiten die georganiseerd zijn in februari.

Feestelijke opening Den Haag 31
Felix Netten vertelt over de feestelijke opening van de Faculteit Campus Den Haag.

De week van ... Marjolein Thon 32
Een kijkje in het leven van een student. *Marjolein Thon* vertelt wat zij meemaakt in een week.

Studeren in Den Haag 33
De redactie heeft de studievereniging Fortuna en studentenvereniging HSV in Den Haag opgespoord en gevraagd wat Den Haag zo leuke stad maakt.

Alumni

Wat vinden zij ervan? 35
Govert van Gorcum, René Hiemstra en Amir Nazar vertellen over hun studententijd en hun mening over de verhuizing naar Den Haag.

Aankondiging alumni activiteit 38

BB2.indd 5 9-3-2012 11:13:37

De Haagse kaasstolp en de mensen in de samenleving. Populisme en personalisering in de Nederlandse politiek

Door Dick Houtman en Peter Achterberg

Dit artikel is een herdruk. De orinele publicatie kunt u vinden in: Dick Houtman en Peter Achterberg,(2010), 'De Haagse kaasstolp en de mensen in de samenleving: Populisme en personalisering in de Nederlandse politiek', in: Sociologie, vol. 6, no. 1, pp. 102-111.

Een lijsttrekker op een motorfiets

In mei 2009 presenteerde Jan-Peter Balkenende op het Spuiplein in Den Haag de Europese 'campagnetruck' het CDA: een flinke vrachtwagen met op de achterklep een levensgrote foto van een breed lachende en in strak motorpak gestoken lijsttrekker Wim van de Camp, zittend op een stoere motorfiets. Met op de achtergrond 'zijn' nieuwe campagnetruck, in feite onderdeel van een vloot van niet minder dan 450 exemplaren, werd Van de Camp geïnterviewd door Rutger Castricum van het vaak van plat populisme beschuldigde weblog geenstijl.nl:[1]

Rutger: 'Meneer Van de Camp, u zit op een motor zie ik?'
Wim: 'Ja dat klopt.'
Rutger: 'Waarom is dat?'
Wim: 'Dit is een combinatie van belangstelling wekken voor de Europese
verkiezingen en mijn hobby.'
Rutger: 'Want wat heeft dat verder met de campagne te maken, een motor?'
Wim: 'Dit heeft alles met de campagne te maken, want Wim van de Camp is dé
lijsttrekker van het CDA bij de Europese verkiezingen, en hij rijdt motor…'
Rutger: 'Nou en…?'
Wim: 'En dat bevordert de bekend…heid van deze persoon.'
Rutger: 'Dat u motor rijdt?'
Wim: 'Ja, dat klopt…'
Rutger: 'Echt waar?'
Wim: 'Ja, dat is echt zo, blijkt uit alle reacties in het veld… We zijn op circuits
geweest in Assen, meerdere keren, we waren afgelopen donderdag in
Zandvoort… en je ziet gewoon dat motorrijden én Europese verkiezingen…
om dat een beetje bij elkaar te brengen… is motorrijden een mooie gadget.'
Rutger: 'U heeft gewoon leuke uitjes daardoor…'
Wim: 'Ik heb daardoor bijzonder leuke uitjes.'
Rutger: 'Het zijn een beetje Berlusconi-praktijken, hé?
Wim: 'Nou…'
Rutger: 'Gewoon zorgen dat je het leuk hebt zelf, en… en verder: "Boeien!"
Motoren en het CDA en Europa, ik zie hem niet hoor!'
Wim: 'Nee nee, u wilt hem gewoon niet zien, maar geeft verder niet.'

> ***"Populistische politici als Verdonk en Wilders willen kortom eigenlijk niets met het Haagse politieke bestel te maken hebben"***

Wij zien hem eerlijk gezegd ook niet helemaal. Waarom vindt het campagneteam van het CDA het zinvol om in de strijd om de kiezersgunst deze 'hobby' van de lijsttrekker zozeer op de voorgrond te plaatsen? En waarom zou dit eigenlijk goede reacties 'in het veld' oproepen? Waarom wordt tegenwoordig het persoonlijke zo vaak op deze curieuze manier politiek gemaakt?

De kloof tussen burger en politiek en het populisme

Het antwoord op deze vragen heeft ongetwijfeld te maken met de veelbesproken 'kloof tussen burger en politiek' en wellicht vooral met de politieke articulatie hiervan in de vorm van het electoraal steeds succesvollere populisme. In plaats van krachtdadig op te treden tegen de problemen waarmee 'hard werkende burgers' dagelijks kampen, zo kan men dit populisme samenvatten, verdoen politici en ambtenaren hun tijd aan 'eindeloze vergaderingen over bijzaken' en produceren zij slechts 'een onophoudelijke diarree aan wereldvreemde nota's, notities, rapporten en toekomstscenario's'('of, erger nog: laten zij deze produceren door dure externe adviesbureaus en onderzoeksinstellingen'). Omdat een en ander bovendien wordt gefinancierd van 'onze belastingcenten', zo luidt de populistische slotsom, is hier in feite gewoon sprake van uitbuiting van burgers door 'zakkenvullende plucheplakkers', die alleen maar geïnteresseerd zijn in hun eigen portemonnee en hun eigen macht. Dit populisme spreekt met name laag opgeleiden aan en in de hedendaagse politieke cultuur is de maatschappelijke onderlaag dan ook allang niet meer de onontkoombare drager van het socialistische gedachtegoed: de parasitaire boevenrol van het kapitaal is inmiddels goeddeels overgenomen door politieke, bestuurlijke en ambtelijke elites (Achterberg

BB2.indd 6 9-3-2012 11:13:37

Dick Houtman

en Houtman, 2009; Houtman, Achterberg en Derks, 2008; Houtman en Achterberg, 2009).

De reacties op het webforum van de Telegraaf op het openingsartikel 'Woede over loungehok' (11 september 2008) bieden een treffende illustratie van de wijze waarop de populistische volkswoede zich tegen de overheid keert.[2] Volgens het artikel zou een nieuwe 'futuristische ontspanningslounge' bij Rijkswaterstaat ('vol felle kleuren en moderne meubels'), getooid met de naam LEF, niet minder dan vijf miljoen Euro hebben gekost. De lounge zou bedoeld zijn om 'vermoeide ambtenaren hun zintuigen te laten prikkelen, "anders" te leren denken en zo met nieuwe creatieve oplossingen te komen voor bijvoorbeeld het fileprobleem.' Het artikel gaat vergezeld van een foto waarop een handvol ambtenaren met de benen in de lucht 'tot zichzelf ligt te komen' voor een reusachtige spiegelwand. Op het webforum van de Telegraaf zijn de smalende en cynische reacties over 'gemeenschapsgelden', 'belastingcenten' en 'fileproblemen' niet van de lucht en de boodschap laat dan ook weinig aan de verbeelding over:'die ambtenaren' moeten gewoon harder werken en beter hun best doen om 'onze' problemen op te lossen, want 'zij' worden betaald door 'ons' en ook 'wij' moeten hard werken voor onze centen (zie hierover uitgebreider: Houtman en Duyvendak, 2009).

Natuurlijk zijn frustraties over bureaucratie, spilzieke overheden en ambtelijke
traagheid in Nederland niet van vandaag of gisteren, maar de hedendaagse electoraal succesvolle politieke articulatie van de kloof tussen burger en politiek door populistische politici is wel degelijk een nieuw verschijnsel. Het is een van de nieuwe culturele verhalen waarmee het sociale leven van nieuwe zin en betekenis wordt voorzien op de ruïnes van de levensbeschouwingen en ideologieën van weleer (Houtman, 2006, 2008). Sinds de verkiezingsoverwinning van de op dat moment reeds vermoorde Pim Fortuyn in 2002 is duidelijk geworden dat er in dit land voor rechts-populistische politieke ondernemers tenminste 25 tot 30 kamerzetels te verdienen zijn. Ook is duidelijk geworden dat de dagkoersen van degenen die een gooi doen naar deze electorale erfenis van Fortuyn nogal fluctueren. Op dit moment gaat Geert Wilders er in de peilingen mee aan de haal, maar nog niet zo lang geleden ondervond hij nog hevige concurrentie van Rita Verdonk en daarvoor gooiden ook politici als Hilbrand Nawijn, Peter R. de Vries en Marco Pastors hoge ogen in de peilingen. Hoewel natuurlijk zonneklaar is dat al deze politici zich bij uitstek verzetten tegen multiculturalisme en ruimhartige immigratie, is deze problematiek inmiddels in hoge mate verknoopt geraakt met een hartgrondige afkeer van politici, ambtenaren en overheid.

Dat behoeft in feite ook niet te verbazen, want populisme behelst natuurlijk niet alleen, en zelfs niet eens in de eerste plaats, een xenofobe afkeer van 'het andere', 'het vreemde' en het 'niet-eigene', maar ook en vooral een volks protest tegen politieke en bureaucratische elites. Vanaf het prille begin van haar strijd om de macht in de VVD nam Rita Verdonk, gesouffleerd door Pim Fortuyns vroegere campagneleider Kay van der Linde, dan ook afstand van het Haagse politieke spel. Zo lanceerde zij haar kandidatuur voor het lijsttrekkerschap van de VVD in april 2006 niet vanuit een van de innig met het politieke establishment verknoopte Haagse locaties, maar vanaf de BouwRAI in Amsterdam. En zo deed zij na deze strijd van Mark Rutte te hebben verloren in november 2006 alsnog een greep naar de macht binnen de VVD vanuit het (toen nog) rokerige Haagse café Plein XIX met een beroep op haar 620.555 voorkeurstemmen (bijna 70.000 meer dan Rutte).

Verdonks BouwRAI-oneliners sloten volmaakt bij haar populistische locatiekeuze aan. De belangrijkste boodschap', zo vatte een journalistieke waarnemer haar optreden samen, was 'de daadkracht van Rita Verdonk zelf': 'U kent mij langzamerhand goed genoeg';'Afspraak is afspraak, dat is mijn lijn'; 'Ik durf duidelijk te zeggen waar het op staat, problemen te benoemen en die ook op te lossen'; 'U krijgt wat u ziet'.[3] De overheid behandelt volgens Verdonk nette en hard werkende burgers als 'potentiële criminelen die beperkt worden in hun handelen door de vele wetten en regels, terwijl de echte criminelen vrijuit gaan'. Daarom wil zij de bureaucratie verminderen, de Tweede Kamer inkrimpen tot 75 leden, de provincies afschaffen, de afstand tussen politici en burgers verkleinen en tegenwerking van de overheid door belangengroepen tegengaan.[4] Geert Wilders gebruikt inmiddels nog aanzienlijk fermere taal als hij zijn collega-politici kwalificeert als 'laf en zwak', 'slapjes', 'zakkenvullers' of 'corrupt', als hij hen wegzet als 'grachtengordeltuig'
dat het 'keer op keer keihard heeft laten afweten' en als hij hen toebijt dat zij 'eens hun ballen moeten laten zien'. Hun 'miljoenen verslindende' beleid bestempelt hij als 'geld storten in een >

BB2.indd 7 9-3-2012 11:13:37

bodemloze put' en als 'raar', 'slecht', 'verschrikkelijk' of gewoonweg 'waanzin' of 'gelul'.[5] Wilders zegt zich in Den Haag behandeld te voelen als een 'circuspaard' en heeft het gevoel er 'voor Piet Snot' bij te zitten.[6]
Populistische politici als Verdonk en Wilders willen kortom eigenlijk niets met het Haagse politieke bestel te maken hebben. Liever zien zij zichzelf als aanvoerders van 'bewegingen', die op veel directere wijze uitdrukking geven aan 'de wil van het volk' en daardoor minder vatbaar zijn voor inkapseling in 'het Haagse gedoe' dan de vertrouwde politieke partijen.

'Effe lekker chillen': Personalisering van de politiek

Het populistische klimaat brengt ook politici van andere dan rechts-populistische partijen er toe om afstand te nemen van de Haagse politiek (vergelijk Pels, 2009). Zo baarde het kakelverse kabinet Balkenende-IV in het voorjaar van 2007 opzien met het voornemen om eerst maar eens 100 dagen 'in gesprek te gaan met de samenleving', ondersteund door een door Erik van Bruggen bedachte bustournee. 'Zo'n bus heeft grote voordelen', zo legde hij desgevraagd uit aan NRC-Handelsblad, 'Die komt ergens aan, rijdt door het land – allemaal mediagenieke momenten die zo het Journaal halen. En je kunt er als politicus je boodschap mee onderstrepen dat je de kiezer serieus neemt'.[7] En inderdaad: dankzij Van Bruggen kon heel Nederland 100 dagen lang via oude en nieuwe media[8] meegenieten van de avonturen die Balkenendes nieuwe kabinetsploeg in het land beleefde. Minister André Rouvoet verscheen zelfs enthousiast jumpend met Haagse kinderen op de televisie.[9] Gelukkig hebben we de foto's nog, met als onze persoonlijke favoriet 'Minister Verburg melkt een koe tijdens honderd-dagenperiode'.

Peter Achterberg

Om electoraal te kunnen scoren, moeten politici zich steeds nadrukkelijker distantiëren van wat in minder dan tien jaar tijd 'de Haagse kaasstolp' en 'het Haagse gedoe' is gaan heten. Daarbij benadrukken zij dat wat er in Den Haag gebeurt eigenlijk helemaal niet belangrijk is, omdat het gaat om 'de echte problemen' – de problemen van 'de mensen in de samenleving' of 'de mensen in de oude wijken'. In hun pogingen de beruchte kloof tussen burger en politiek te dichten, roepen politici echter een tot op heden minder onderkende tweede kloof in het leven, zoals de casus van Van de Camp demonstreert: een kloof tussen politici en politiek.

Politici vermijden de rol van de exclusief op het Haagse Binnenhof georiënteerde beroepspoliticus in toenemende mate als de pest en dat leidt tot een verregaande personalisering van de politiek. Hierbij is geen sprake van strikt individuele praktijken, maar van sociaal handelen dat is ingegeven door dwingende normatieve verwachtingen: men behoort 'zichzelf te zijn' en men behoort afstand te nemen van de formele rolverwachtingen die aan het beklede politieke ambt kleven. Het meest in het oog springende gevolg hiervan is het leger media-adviseurs en spindoctors dat de opdracht heeft om politici te leren hoe zij moeten spelen dat zij geen rol spelen, maar 'gewoon zijn' en dus niet 'boven' of 'tegenover' burgers staan, maar gewoon 'naast' of (liever nog) 'achter' hen. Daarom laat Jan Peter Balkenende zich tegenwoordig graag fotograferen in een Formule-1 raceauto en daardoor kon het tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2006 zomaar gebeuren dat een journalist Maxime Verhagen aantrof op een dance party, in net pak onderuit gezakt op een loungebank. Op de verbaasde vraag wat hij daar deed, antwoordde de zich zichtbaar ongemakkelijk voelende Verhagen: 'Effe lekker chillen' (Van Stipdonk en Leeuwenburg, 2007: 49).

Omdat het Internet bij uitstek een geschikt medium is om de grenzen tussen het publieke domein en de privé-sfeer te slechten, behoeft ook de populariteit van Hyves onder politici niet te verbazen.[10] Via Hyves wordt de burger bijvoorbeeld geïnformeerd dat Mark Rutte (VVD) graag Indonesisch eet ('Vooral bij Soeboer in Den Haag'); dat Burberry, Hugo Boss, KLM en Volvo de favoriete merken zijn van Jan de Vries (CDA); dat Mirjam Sterk (CDA) behalve voor Sex and the City en Boer zoekt vrouw ook valt voor de Italiaanse keuken ('Dol op toetjes met vooral veeeeeel pure chocolade'); dat John Leerdam (PvdA) gek is op pom met rijst, Surinaams-Chinese kip en groente, geitenvleescurry en gebakken banaan; en dat Jan Mastwijk (CDA) dol is op karaoke ('Ik kan zo'n 150 nummers zingen').

Dat zoveel politici via Hyves een inkijkje verschaffen in hun privéleven is reeds veelzeggend, maar dat ook de website 150volksvertegenwoordigers.nl doet, is dat welbeschouwd nog veel meer. Deze website is namelijk tot stand gekomen met financiële steun van Nederland-Kennisland en het Forum voor Democratische Ontwikkeling en heeft als doelstelling 'uw kennis over de leden van de Nederlandse Volksvertegenwoordiging te vergroten', omdat men er van overtuigd is 'dat het gebrek aan kennis over de Volksvertegenwoordiging ertoe leidt dat de burger zich niet echt door de Kamer vertegenwoordigd kan voelen.' Alle 150 Tweede Kamerleden verschaffen op de website een korte introductie van zichzelf, voorafgegaan door

BB2.indd 8 9-3-2012 11:13:37

hun persoonlijke motto (‘Een dag niet gelachen is een dag niet geleefd’ – Luuk Blom, PvdA). Via het aanklikken van het rolmenu ‘persoonlijke criteria’ en het maken van een keuze uit ‘favoriete literatuur’, ‘favoriete muziekstijl’, ‘favoriete voetbalclub’, ‘sport’, ‘hobby’s’, ‘eetgewoonte’ en ‘rookt’ kunnen bezoekers bovendien kamerleden selecteren met wie zij een hobby of persoonlijke belangstelling delen.

Dergelijke ‘kennis over de Volksvertegenwoordiging’ draagt er volgens de
initiatiefnemers van deze website klaarblijkelijk toe bij dat men zich als burger wel ‘echt door de Kamer vertegenwoordigd kan voelen’. Waarom zou men immers op iemand anders stemmen dan Lutz Jacobi (PvdA) als men zelf ook van korfbal houdt? Waarom niet stemmen op Agnes Wolbert als je haar passie voor bonsai deelt? Of toch maar vissen met Luuk Blom (PvdA), borrelen met Mei Li Vos (PvdA), tuinieren met Joop Atsma (CDA), klussen met Hero Brinkman (PVV), modelspoorwegen met Ernst Cramer (ChristenUnie),vulpennen met Jack Bishop (CDA), of glas in lood met Ger Koopmans (CDA)?

Van driestromenland naar tweeklovenland?

In 1956 waren socialisten, liberalen en confessionelen samen nog goed voor de volle 150 kamerzetels, maar vanaf de jaren zestig (met name PPR, PSP, D66, GroenLinks) en in nog sterkere mate vanaf 2002 (met name LPF en PVV) is hier steeds meer de klad in gekomen. Bij de ‘Fortuynverkiezingen’ van 2002 waren er van deze 150 zetels nog slechts 105 over, wat neerkomt op een verlies van bijna een derde deel binnen een halve eeuw.[11] De verkiezingen van 2006 brachten vervolgens weliswaar een kentering tot 129 zetels teweeg – waarschijnlijk onder invloed van de real-life soap die de LPF inmiddels had opgevoerd (met glansrollen voor onder anderen Herman Heinsbroek, Winnie de Jong en Gerard van As) –, maar volgens peilingen is per medio november 2009 al weer een nieuw historisch dieptepunt bereikt van niet meer dan 84 zetels – al weer 20 minder dan in 2002.

> ***“Om electoraal te kunnen scoren, moeten politici zich steeds nadrukkelijker distantiëren van wat in minder dan tien jaar tijd ‘de Haagse kaasstolp’ en ‘het Haagse gedoe’ is gaan heten”***

Deze gestage erosie van het Nederlandse politieke driestromenland heeft de contouren van een nieuw politiek landschap zichtbaar gemaakt: ontevreden burgers en populistische politici gooien met modder naar overheid, politiek en bureaucratie en van de weeromstuit haasten ook politici van andere partijen zich om afstand te nemen van ‘de Haagse kaasstolp’ en zich, al dan niet op een motorfiets, te scharen aan de zijde van ‘de mensen in de samenleving’ (zie ook: Van Santen en Van Zoonen, 2009: 167-171). Via dergelijke pogingen om de beruchte kloof tussen burger en politiek te dichten, hebben politici het persoonlijke steeds politieker gemaakt op een wijze die nogal verschilt van wat de feministen destijds voor ogen hadden. Het vertrouwde politieke driestromenland heeft hierdoor steeds meer plaatsgemaakt voor een politiek tweeklovenland: de strijd tegen de kloof tussen burger en politiek voedt een steeds bredere kloof tussen politici en politiek. ■

Noten

1 http://www.geenstijl.tv/2009/05/rutger_ontmoet_balkenende.html (vanaf 1’28”).
2 Telegraaf, 11 september 2008;
http://www.telegraaf.nl/binnenland/1896258/__Woede_over_loungehok__.html
3 Volkskrant, 6 april 2006; http://www.volkskrant.nl/den_haag/article273556.ece
4http://nieuws-uitgelicht.infonu.nl/mens-en-samenleving/8583-rita-verdonk-verder-metnieuwe-
partij-trots-op-nederland.html [Geraadpleegd op 11 september 2008].
5 Financieel Dagblad 7 maart 2009 en NRC 7 maart 2009.
6http://www.nu.nl/algemeen/1933730/wilders-wil-premier-worden.html [Geraadpleegd op
9 mei 2009].
7 NRC-Handelsblad, 19 mei 2007;
http://www.nrc.nl/binnenland/article1798909.ece/Lekker_samen_besturen
8 De campagne werd ondersteund door de tijdelijke website www.samenwerkenaannederland.nl, waarop ministers via weblogs hun ervaringen met geïnteresseerde burgers deelden.
9 NRC-Handelsblad, 19 mei 2007.
(http://www.nrc.nl/binnenland/article1798909.ece/Lekker_samen_besturen)
10 Uit een telling per medio 2008 bleek dat op dat moment niet minder dan 56 TweedeKamerleden een Hyvesprofiel hadden en inmiddels zijn dat er ongetwijfeld al weer meer.
11 Voor de in deze paragraaf aangehaalde historische zetelverdeling in de Tweede Kamer zij verwezen naar http://nl.wikipedia.org/wiki/Historische_zetelverdeling_Tweede_Kamer
[Geraadpleegd op 12 april 2009].
12 https://n3.noties.nl/peil.nl/

Literatuur

- Achterberg, P. en D. Houtman, (2009), Ideologically ‘Illogical’? Why Do the Lower-
Educated Dutch Display so Little Value Coherence?, Social Forces 87(3): 1649-1670.
- Houtman, D., (2006), ‘Op de ruïnes van de traditie: Individualisering, culturele verandering en de de toekomst van de sociologie’, in: G. Engbersen en J. de Haan (red.), Balans en toekomst van de sociologie, Amsterdam: Amsterdam University Press, pp. 211-223.
- Houtman, D., (2008), Op jacht naar de echte werkelijkheid: Dromen over authenticiteit in een wereld zonder fundamenten, Amsterdam: Pallas Publications.
-Houtman, D., P. Achterberg en A. Derks (2008) Farewell to the Leftist Working Class, New Brunswick, NJ: Transaction.
-Houtman, D. en P. Achterberg (2009) Arbeiders en schoolmeesters: Een huwelijk in crisis, Socialisme & Democratie 66(6): 22-27.
-Houtman, D. en J.W. Duyvendak (2009) Boerka’s, boerkini’s en belastingcenten: Culturele en politieke polarisatie in een post-Christelijke samenleving, in: Raad voor
Maatschappelijke Ontwikkeling (red.), Polarisatie: Bedreigend en verrijkend, Amsterdam: SWP Publishers, pp. 102-119.
-Pels, D. (2009) Populisme als uitdaging, Openbaar Bestuur 19(3): 7-10.
-Santen, R. van en L. van Zoonen (2009) Popularisering en personalisering in politieke
communicatie. Tijdschrift voor Communicatiewetenschap 37(2): 155-176.
-Stipdonk, V. van en Leeuwenburg, R. (2007) Politiek en emotie: Over de rol van emoties in de lokale politiek, Den Haag: SGBO.

BB2.indd 9 9-3-2012 11:13:38

Het taboe op fatalisme: kan de politiek haar eigen onmacht onder ogen zien?

Door Michel van Eeten

De bestuurskunde probeert al decennialang afscheid te nemen van het zogenaamde maakbaarheidsdenken – de gedachte dat elke maatschappelijke misstand middels een collectieve interventie verholpen kan worden. De opbrengst van die inspanning mag mager genoemd worden. Vond de boodschap in de jaren negentig van de vorige eeuw nog enige weerklank, het afgelopen decennium liet de politiek zich weinig gelegen liggen aan de zogenaamde grenzen aan de maakbaarheid. Een periode van grote ambities en verstrekkende interventies heeft, weinig verrassend, een hernieuwde kritiek uitgelokt. Het bestuur zou gulzig, opdringerig en totalitair worden (zie bijvoorbeeld Frissen, 2009; Schinkel, 2007; Trommel, 2009).

De bestuurskundige kritiek veronderstelt dat het wenselijk is dat de politiek zo nu en dan haar eigen grenzen en onmacht onder ogen ziet. Niet alles is beheersbaar of vermijdbaar. De kritiek vraagt, met andere woorden, om een zeker fatalisme in de politiek. Fatalisme laat zich samenvatten in vijf woorden: zo is het nou eenmaal. Het is de leer van de onmacht. Er zijn dingen die we niet kunnen veranderen of voorkomen.
Politici zien fatalisme echter als een onverkoopbare boodschap. In de politiek moet het onvermijdelijke voortdurend worden ontkend. Neem bijvoorbeeld deze woordenwisseling tussen de minister van Economische Zaken en de Tweede Kamer. De minister heeft zojuist de vorming van een Europese energiemarkt 'onafwendbaar' genoemd. Daarop interrumpeert een Kamerlid hem met de mededeling: '[Ik] vind het gebruik van het woord "onafwendbaar" fatalistisch, want op deze manier zou je op de koop toe nemen… dat je andere ontwikkelingen niet kunt sturen.' Er zijn ontegenzeggelijk ontwikkelingen die niet gestuurd kunnen worden, maar dat mag niet worden uitgesproken. Maar de minister haalt onmiddellijk bakzeil: 'Als ik zojuist het woord "onafwendbaar" heb gebruikt, dan trek ik dat nu meteen in. Dat duidt inderdaad bijna op lafheid, omdat het suggereert dat het iets is wat over je heen komt.' (Tweede Kamer, 1997-1998, p. 45).
Wanneer je iets wat overduidelijk is niet mag uitspreken, dan heb je te maken met een taboe. Fatalisme is een houding die door meer mensen met wantrouwen wordt bekeken, maar niemand toont zoveel afschuw als politici. Onze volksvertegenwoordigers doen er alles aan fatalisme uit te drijven als ware het een ziekte of moreel defect. Of zoals een minister het verwoordde:'Fatalisme helpt ons niet verder.' (Tweede Kamer, 2008, p. 2784).
De gedachte dat fatalisme niet helpt, is een merkwaardige. Op persoonlijk niveau begrijpt iedereen dat het van levensbelang is om in bepaalde situaties je eigen onmacht onder ogen te kunnen zien. Daar hebben we technieken en rituelen voor. Wie zijn onmacht niet kan accepteren, vertoont al snel neurotisch gedrag. Het is verkeerd het functioneren van individuen gelijk te stellen aan het functioneren van instituties. Maar het roept wel de vraag op: hoe functioneert een politiek bedrijf dat haar eigen onmacht niet kan erkennen, niet mag toegeven? De recente bestuurskundige kritieken geven weinig geruststellende antwoorden op die vraag.
Hoe relevant is die kritiek? Je zou kunnen betogen dat het maakbaarheidsdenken intrinsiek is aan de hedendaagse politiek, wellicht zelfs de essentie ervan belichaamt. Anders gezegd, politieke posities veronderstellen altijd maakbaarheid – de belofte op vooruitgang, op een betere wereld, of op zijn minst op het voorkomen van allerlei onheil. Wellicht kan politiek niet anders dan onmacht ontkennen. Oproepen tot bestuurlijke bescheidenheid, gelatenheid of terughoudendheid, hoe welsprekend ook, zijn geen verkoopbare boodschappen. Dat roept de vraag op of het mogelijk is om de erkenning van onmacht te vertolken in een effectieve politieke boodschap.
In dit artikel staan drie vragen centraal: ten eerste, waarom ligt er een taboe op fatalisme in de politiek? Voor bestuurders ligt de situatie anders. In tegenstelling tot politici hebben bestuurders soms geen keuze. Ze kunnen niet anders dan hun onmacht toegeven. Mijn tweede vraag luidt dan ook: wat gaat er mis als bestuurders proberen fatalisme te verkopen? En tot slot ga ik in op de vraag: kan het erkennen van onmacht een aantrekkelijke politieke boodschap zijn?

Verkopen van onmacht

De eerste vraag: waarom is fatalisme zo bedreigend voor politici dat er een taboe op rust? Er is een andere manier om die vraag te stellen. Politiek is de verkoop van boodschappen – boodschappen die ons vertellen wat we moeten voelen en hoe we moeten handelen tegenover de wereld om ons heen. Dat betekent dat je de vraag ook anders kunt stellen, namelijk: waarom denken politici dat fatalisme onverkoopbaar is?
In principe is zo'n beetje alles verkoopbaar. Kijk maar naar Marktplaats. Defecte kruimeldieven, onkruid, gebruikte strippenkaarten, het wordt allemaal verkocht. Ik zie niet in waarom fatalisme hierop een uitzondering zou vormen. Er zijn verschillende redenen waarom politici denken dat fatalisme onverkoopbaar is. Ik noem er drie: het zou moreel verdacht zijn, de burger zou het niet pikken en de media zouden het afstraffen.
Op dat eerste punt kom ik verderop terug. De twee andere punten zijn geen categorische bezwaren, maar inschattingen. Daarin ligt ook een kans. Het taboe op fatalisme betekent ook dat er terrein braak ligt. We weten vrij zeker dat een effectieve politieke boodschap moet appelleren aan de emoties van kiezers (Westen, 2007). We weten ook tamelijk zeker dat er onder kiezers gevoelens van onmacht bestaan – onmacht tegenover het eigen leven en, in het verlengde daarvan, onmacht van de overheid tegenover de grote krachten in de wereld (Bauman, 2007).[1] Ziedaar het braakliggend terrein.
Natuurlijk, een fatalistische boodschap overtreedt het taboe. Dat betekent dat de vertolker van de boodschap kwetsbaar wordt. Maar ook dat deze zich onderscheidt. En zoals iedere marketingstrateeg ons kan vertellen: onderscheid is het begin van elk succesvol product. Ook electorale marketing drijft op verschil en dat betekent altijd een risico. Zoals Geert Wilders dagelijks demonstreert, kan het lucratief zijn dat risico te nemen. De neiging van de media om afwijkende boodschappen af te straffen, houdt zelden lang stand. In minder dan een jaar verschoof de typering van Pim Fortuyn van rechts extremist naar luis in de pels naar electoraal fenomeen naar de meest charismatische politiek leider van zijn generatie. Zelfs het feit dát je een risico neemt, ongeacht wat dat risico precies inhoudt, is electoraal te exploiteren. Nogmaals: onderscheid is het begin van verkoop.
Het is, kortom, de moeite waard om na te gaan of het

BB2.indd 10 9-3-2012 11:13:38

taboe minder onschendbaar is dan wordt gedacht. Daarvoor moeten we eerst afrekenen met het morele bezwaar tegen fatalisme.
Politici vinden fatalisme moreel verdacht omdat ze het associëren met onverschilligheid en passiviteit. Met niets doen. Overigens hebben ook wetenschappers die neiging. Er is een tak van de bestuurskunde die fatalisme ziet als een van de vier politieke basisculturen, naast hiërarchie, egalitarisme en individualisme. Men ziet fatalisme echter als een inferieure cultuur, omdat het passief en apathisch zou zijn, afgekeerd van de politiek.[2] In de woorden van Thompson, Grenstad en Selle (1999a, p. 13): 'Je hoeft je niet bezig te houden met fatalisme, want het heeft geen stem in beleidsdebatten.'
Fatalisme is niet hetzelfde als passiviteit. Maar zelfs als we beide gelijkstellen, verklaart het niet waarom het taboe bestaat. Elke eerstejaarsstudent bestuurskundeleert dat niets doen altijd een optie is. Soms zelfs de beste optie. Waarom speelt dat inzicht geen rol in de politiek? Dat komt omdat politieke standpunten doorgaans gehoorzamen aan een eenvoudig moreel schema: er is leed, dus er moet iets gebeuren. Dat schema noemen we ook wel 'engagement'.
Leed is politiek kapitaal. Je kunt er handzame standpunten mee produceren, loodvrij en vol goede bedoelingen. En je koopt er de aandacht van de media mee. Als het leed in eerste instantie wat bleekjes oogt in het licht van de camera, dan brengt de politicus zelf wat rouge aan. Voor de goede zaak. Ook de Kamerleden zelf realiseerden zich onlangs dat ze 'elke dag "verbijsterd", "geschokt" en "hoogst onaangenaam verrast" zijn.' (Van den Berg, 2009).
Leed laat zich op allerlei manieren in beeld brengen. Een populaire vorm is het verhaal over naderend onheil (Stone, 2001). Politiek wordt gedomineerd door dat verhaal, door wat de Duitse filosoof Rüdiger Safranski (2003) een 'publieke catastrofevermijdingsethiek' noemt. De catastrofes kunnen allerlei vormen aannemen – klimaatverandering, islamisering, de afnemende taalbeheersing van sms'ende jongeren, de gezondheidsrisico's van openbaar zwemwater, de zeilplannen van een dertienjarige scholiere. Het verhaal dat wordt verteld, eindigt echter altijd hetzelfde: er moet iets gebeuren.

Michel van Eeten

Voor politici is het onaantrekkelijk om van het morele schema af te wijken. De enige uitweg is om over het leed te zwijgen. Dat is lastig, want als je zwijgt, bied je een politieke concurrent de mogelijkheid om zich op te werpen als de kampioen van dat leed. De ware kampioen is degene die het meest geschokt is en het meest daadkrachtig ingrijpt. Engagement is dan ook onlosmakelijk verbonden met de interventiestaat, die onder het mom van leedbestrijding steeds verder binnendringt in de levens van haar burgers (Frissen, 2009).
Hoe dat leed bestreden wordt, is van ondergeschikt belang. Iets doen is altijd beter dan niets doen. Dat is een categorische moraal, geen consequentialistische. Voor de vertolkers van engagement is dat een prettige bijkomstigheid. Categorische moreel kent nauwelijks bewijslast ten aanzien van de uiteindelijke effecten, want ingrijpen is intrinsiek goed. Iets is altijd beter dan niets. Wie dan aanvecht wordt als cynicus gediskwalificeerd.
Engagement is zeer verkoopbaar. Dat alleen al zou te denken moeten geven. Als iets in grote hoeveelheden verhandeld wordt, dan is dat meestal verbonden met het feit dat het tegen zeer lage kosten geproduceerd kan worden. De productiekosten van politiek engagement zijn inderdaad zeer bescheiden. Er is nauwelijks bewijslast, het is moreel in orde en je kunt in een enkele soundbite uitdrukken dat je aan de goede kant staat.
Er wordt vaak gedacht dat er een tekort is aan engagement en een overschot aan onverschilligheid. Een omroepvereniging heeft het promoten van engagement zelfs tot haar missie verheven door al haar programma's te laten eindigen in de aanmaning: 'Wees verschillig.'
Maar engagement is niet schaars. De antropologe Nina Eliasoph (1998) vond juist het tegenovergestelde. Ze woonde enkele jaren tussen de burgers in een Amerikaanse buitenwijk. Terwijl ze politieke gesprekken van die burgers noteerde, ontdekte ze dat de bewoners erg hard moesten werken om onverschillig te zijn. Onverschilligheid kwam niet aanwaaien, het moest bevochten worden. Telkens als een maatschappelijke kwestie ter sprake komt, proberen de burgers zichzelf via verwrongen redeneringen te bevrijden van de plicht iets aan dat leed te moeten doen. Trying really hard not to care, zo omschrijft Eliasoph die pogingen. Het woordje 'trying' geeft al aan dat het regelmatig niet lukt.
Als je moet vechten om onverschillig te kunnen zijn, dan wijst dat op een overproductie aan engagement, meer engagement dan een normaal mens aankan. Safranski schrijft: 'Uit alle wereldstreken weerklinken de globale imperatieven. Bij elke informatie wordt het gevoel van onmacht er direct bijgeleverd.' (Safranski, 2003, p. 84).
Kortom, de heersende moraal moet worden gewantrouwd. Engagement is de weg van de minste weerstand, terwijl onverschilligheid juist moeizame arbeid vereist. Ik citeer nogmaals Safranski (p. 132): 'Globalisering brengt ons met steeds meer werkelijkheid in aanraking en het is moeilijk hierbij de soevereiniteit te bewaren. Soeverein zou iemand zijn die zelf beslist waar hij in verwikkeld raakt en wat hij laat rusten.' Het proces waarmee de burgers hun onverschilligheid moeten bevechten, gaat gepaard met tegenstrijdige gevoelens van schaamte en hulpeloosheid. Deze spanning moet worden afgeweerd, bijvoorbeeld met cynische of zelfkritische grappen. Safranski (p. 90) vraagt om een 'cultureel immuunsysteem' dat de prikkels waar je onmogelijk adequaat op kunt en ook niet op hoeft te reageren, wegfiltert, afvoert. De geëngageerden onder ons hebben een naam voor dat immuunsysteem: onverschilligheid en cynisme.
De conclusie is duidelijk: engagement is niet moreel superieur aan onverschilligheid. Nu is fatalisme meer dan onverschilligheid, maar zelfs als je die twee gelijk zou stellen, is er geen reden om fatalisme te weren uit het politieke repertoire. Sterker nog, het kan electoraal aantrekkelijk zijn om het taboe op fatalisme te doorbreken. Het kan je verbinden met burgers die toch al worstelen met gevoelens van onmacht. >

BB2.indd 11 9-3-2012 11:13:58

Bestuurlijke boodschappen van onmacht

Nergens is de tolerantie voor onmacht zo gering als op het gebied van veiligheid (Beck, 1992; Giddens, 1990; Pieterman, 2008). Ongelukken leiden vaak tot luide kritiek op de overheid. Die zou nalatig zijn geweest. Dit mechanisme wordt versterkt door het feit dat elke vorm van leed als vermijdbaar kan worden voorgesteld. De Onderzoeksraad voor Veiligheid onderzocht talloze ongevallen en rampen. Nog nooit is de raad tot de conclusie gekomen: kan gebeuren, niemand heeft gefaald. In het wonderlijke universum van de onderzoeksraad bestaan alleen maar vermijdbare ongelukken. In dit universum moeten politici en bestuurders opereren.

We worden voortdurend verleid om tegenslag te interpreteren als nalatigheid van een ander. Alsof rampspoed een insluiper is die alleen kan binnendringen omdat een ander is vergeten de achterdeur op het nachtslot te doen. Politiek is het aanwijzen van personen die zijn vergeten de deur op het nachtslot te doen. Niet zelden wijst de vinger naar bestuurders. Soms kunnen die bestuurders niet anders dan hun onmacht toegeven, bijvoorbeeld omdat het leed zich al heeft voltrokken en men moet verantwoorden dat men het niet wist te voorkomen. Dat brengt ons bij de tweede vraag: wat gaat er mis als bestuurders proberen fatalisme te verkopen?

Neem de veiligheidsrisico's rond nieuwe technologie. Overal stuiten nieuwe technologieën op wantrouwen. Soms gaan bescheiden risico's een eigen leven leiden. Ze lokken emotioneel en soms grootschalig maatschappelijk verzet uit. Van CO2-opslag tot UMTSzendmasten, van slimme elektriciteitsmeters tot rekeningrijden.

Wanneer bestuurders of beheerders van de technologie geconfronteerd worden met falende veiligheid, grijpen ze vaak terug op een fatalistisch mantra: 'Honderd procent veiligheid bestaat niet.' Die boodschap is even waarals onverkoopbaar. Waarom? Laten we daarvoor een voorbeeld bekijken: de ov-chipkaart.

Op 2 januari 2008 wordt bekend dat twee Duitse hackers het beveiligingsalgoritme hebben achterhaald van de chip op de ov-chipkaart. Trans Link Systems, TLS, een joint venture die namens de openbaarvervoerbedrijven de kaarten uitgeeft, bagatelliseert de ernst van de ontdekking (2008, paragraaf 2): 'Het kraken van één kaart betekent… niet dat alle kaarten zijn gekraakt. De ov-chipkaart is op dit moment dus veilig…Maar het is alom bekend dat iedere beveiliging op enig moment wordt gekraakt… Er bestaan geen systemen die 100 procent veilig zijn.'

Om een lang verhaal kort te maken: TLS wordt in de maanden die daarop volgen verschillende keren in verlegenheid gebracht, omdat de hackers veel eenvoudiger de beveiligingsmechanismen weten te omzeilen dat men had voorspeld. Daarmee verliest TLS haar geloofwaardigheid. Uiteindelijk loopt de politieke druk zover op dat de staatssecretaris ingrijpt. Ze zegt toe dat er versneld zal worden overgestapt op een duurdere, veiligere chip. Het project loopt vertraging op en kampt met enorme kostenoverschrijdingen.

Fatalisme op andermans rekening

De discussie rond de gekraakt ovchipkaart lijkt op de vele andere veiligheidskwesties waarin hetzelfde mantra opduikt: honderd procent veiligheid bestaat niet. Waarom leidt een veiligheidsrisico van zulke bescheiden proporties tot zoveel commotie?

Er gaan verschillende dingen mis met de fatalistische boodschap van TLS – en in haar kielzog, van de staatssecretaris. Om de onrust te bezweren, bagatelliseert men het ontdekte risico. Onbedoeld maakt men hierdoor alle nieuwe informatie over het risico nieuwswaardig. Die informatie ondermijnt de voorafgaande beweringen van TLS, waardoor men aan gezag verliest. Het roept de verdenking op dat het werkelijke risico veel groter is dan men wil toegeven. Maar het meest fnuikende effect van de boodschap is dit: door het risico te willen bagatelliseren zegt men impliciet dat de omvang van het risico er toe doet. Dat lijkt misschien vanzelfsprekend, maar is het niet. De omvang van het risico doet er namelijk alleen maar toe als dat risico gedragen moet worden door anderen dan de beheerder van de chipkaart zelf. Hoe nadrukkelijker men de risico's bagatelliseert, hoe luider de boodschap klinkt: u draagt die risico's, niet wij.

Hier komen we tot de kern. De onmacht die TLS toegeeft, door het herhalen van de mantra dat honderd procent veiligheid niet bestaat, drukt geen eerlijkheid uit. Het is een poging zichzelf vrij te pleiten. Het vertelt ons: ik doe mijn best om u te beschermen, maar voor de rest moet u ermee leren leven. Het falen van deze boodschap laat zich dan ook samenvatten in vier woorden: fatalisme op andermans rekening.

Anders gezegd, de tekortkoming van de boodschap is niet het fatalisme an sich, maar de consequentie die aan dat fatalisme wordt verbonden. Het principe waarmee wordt bepaald hoe we moeten handelen in het licht van de geconstateerde onmacht. In dit geval zou de onmacht eenvoudig verkoopbaar gemaakt kunnen worden door de schade bij anderen weg te nemen. Daardoor wordt de vraag irrelevant wat de ware omvang is van dat risico.

Al na de eerste kraakpogingen had TLS het volgende verhaal kunnen vertellen: 'Elke technologie kan gekraakt worden. Ook de ov-chipkaart zal vroeg of laat gekraakt worden. Wij bieden al onze klanten een garantie: we vergoeden onmiddellijk alle directe schade wanneer een klant getroffen zou worden door fraude met een gekraakte kaart. Overigens denken we dat de kans op fraude klein is. De kaart is geen aantrekkelijk doelwit voor criminelen. In Londen is al jaren een vergelijkbare ov-chipkaart in gebruik zonder noemenswaardige fraude.' Elementen uit deze boodschap waren aanwezig in de reacties van TLS, maar ze raakten volledig ondergesneeuwd door hun pogingen om uit te leggen waarom de kaart toch veilig was.

"Kortom, de heersende moraal moet worden gewantrouwd"

De economische waarde van fatalisme

Het geval van de ov-chipkaart heeft een wat tragisch karakter, omdat de betrokken organisaties schade ondervinden, terwijl er geen sprake is van een wezenlijk veiligheidsprobleem voor het publiek. Dit ligt anders in het geval van internetbankieren. Daar worden consumenten wel degelijk met aanzienlijke schades geconfronteerd. Al jarenlang wordt internetbankieren succesvol en op grote schaal aangevallen door criminelen. Vreemd genoeg heeft juist dit veiligheidsrisico tot nu toe nauwelijks politieke commotie veroorzaakt.

We zien hetzelfde ritueel als bij de gekraakte pinpas en ov-chipkaart. De banken verzwijgen het liefst de incidenten. Als ze toch gedwongen zijn te reageren, bagatelliseren ze het betreffende risico en wijzen ze op hun inspanningen om de veiligheid te waarborgen, vergezeld van de fatalistische mantra: 'Honderd procent veiligheid kunnen wij niet garanderen.'

Is dit ook fatalisme op andermans rekening? Banken zeggen regelmatig dat ze de schade vergoeden. In dat opzicht hebben ze beter begrepen hoe fatalisme verkocht kan worden dan bijvoorbeeld TLS. Maar de boodschap wordt niet consequent uitgedragen. Ook ontbreken formele garanties

BB2.indd 12 9-3-2012 11:13:58

voor consumenten.
De onduidelijkheid die banken laten bestaan over het vergoeden van schade lijkt ten dele doelbewust. Aan de ene kant wil men het vertrouwen in internetbankieren bewaken, aan de andere kant wil men klanten ook zelf verantwoordelijkheid laten dragen, om laksheid te voorkomen.
Er is geen extern toezicht op de claim van banken dat ze schade vergoeden. We hebben goede aanwijzingen dat schade wel degelijk deels terechtkomt bij klanten. In december 2008 bracht het televisieprogramma Kassa achttien klanten van de Postbank bijeen die samen voor 212.000 euro bestolen waren. De bank had alle claims afgewezen. Pas door de publiciteit van het programma werd alsnog de schade vergoed. In werkelijkheid ging het niet om achttien maar om een kleine tweehonderd slachtoffers. En dat bij één aanval op één bank.

"De onmacht die TLS toegeeft, door het herhalen van de mantra dat honderd procent veiligheid niet bestaat, drukt geen eerlijkheid uit"

Samenvattend: de banken, en in hun kielzog de politiek verantwoordelijken, hebben in beginsel een fatalistische boodschap die te verkopen is. Maar ze handelen echter anders dan ze zeggen. Dat is uiteraard een bedreiging voor hun boodschap en hun geloofwaardigheid. Maar er staat meer op het spel dan reputatieschade. Als de twijfel onder consumenten leidt tot een lagere groei in het gebruik van online financiele diensten, dan is de schade daarvan vele malen groter. Er worden miljarden bespaard door de migratie van offl ine naar online transacties. Kantoren kunnen dicht, er is minder personeel nodig en de dure verwerking van papier kan worden teruggeschroefd. Elke vertraging in die migratie naar online betalen betekent efficiëntieverliezen die de omvang van fraude veruit overtreffen. Die efficiëntieverliezen raken de samenleving als geheel, niet alleen de banken. Ook als samenleving zijn we beter af als we fraude met internetbankieren tot op zekere hoogte kunnen accepteren. Met andere woorden, fatalisme heeft economische waarde.
Creditcardmaatschappijen kennen de economische waarde van fatalisme. De creditcard is een fraudegevoelig betaalmiddel, veel meer dan de pinpas bijvoorbeeld. Toch vergoeden de creditcardmaatschappijen alle schade van klanten. Ook zijn ze zeer terughoudend met het introduceren van veiligheidsmaatregelen die de klant vragen om extra handelingen te verrichten. De reden: meer handelingen betekent minder snelle groei van het gebruik. En met dat gebruik verdienen ze hun geld. De inkomsten uit het gebruik groeien al jaren veel sneller dan de fraude. Relatief gezien neemt fraude dan ook af. Inmiddels schommelt het rond de 0,05-0,07 procent van het totale volume aan transacties. Met andere woorden, zo rond de vijf tot zeven cent per honderd euro (House of Lords, 2007, p. 196; Sullivan, 2009).
Onveiligheid is dus onlosmakelijk verbonden met grote baten. De huidige voorstellen om de veiligheid van internet te verhogen, offeren vaak innovatiekracht op in ruil voor meer beheersing. Een fatalistische strategie tolereert de ellende en creëert daarmee grote economische en maatschappelijke baten. Let wel: ik betoog niet dat een fatalistische strategie altijd te prefereren is, maar wel dat deze tot het bestuurlijke repertoire dient te behoren.

Verkopen van fatalisme

Een gebrek aan fatalisme zadelt ons met hoge kosten op, in termen van geld maar ook mensenlevens – zo leiden de veiligheidsmaatregelen op vliegvelden tot duizenden extra verkeersdoden per jaar (Sivak & Flannagan, 2004). Dat brengt ons terug naar de vraag: hoe breng je fatalisme aan de man?
De meeste politici denken dat burgers geen tegenslag wensen te accepteren. Veel bestuurskundigen lijken die observatie te onderschrijven. Er schuilt echter gemakzucht in deze diagnose. Ze veronderstelt dat de kiezer de waarheid niet onder ogen wil zien. De boodschap deugt, maar hij wordt verworpen omdat hij de kiezer niet zou behagen. Dat is echter twijfelachtig. Regelmatig deugt de boodschap zelf niet.
Of de kiezer tegenslag accepteert, wordt mede bepaald door de betekenis die aan de tegenslag wordt gegeven. Te vaak is de mantra 'honderd procent veiligheid bestaat niet' een vorm van fatalisme op andermans rekening. Een vorm van berusting die geheel gratis is voor de degene die ertoe oproept. In reactie op de onrust onder bewoners van Barendrecht over de geplande opslag van CO2 in de bodem onder hun huizen, viel ook provinciaal bestuurder Van Heijningen terug op de mantra: '100 procent garantie dat er niets gebeurt, is niet te geven.' (RTV Rijnmond, 2009, para. 2) Inmiddels is de opslag in Barendrecht door het kabinet geschrapt. Er worden echter alternatieve locaties bestudeerd. De discussie herhaalt zich daar in dezelfde termen.
Veel boodschappen over acceptatie zijn onverkoopbaar omdat ze ons impliciet vertellen: ik doe mijn best, maar er kan altijd iets gebeuren en daarvoor ben ik niet verantwoordelijk. Oftewel, dat heeft u maar te slikken. Het laatste gedeelte maakt dat er geen afnemers te vinden zijn. Zeker niet als dat risico ons wordt opgedrongen. Je hoeft geen verwende diva te zijn om zulke boodschappen af te wijzen.
Er zijn andere principes nodig om tegenslag betekenis te geven die meer is dan dociele berusting in het lot, een lot waarvan anderen de vruchten plukken. Bijvoorbeeld: degene die profiteert van het risico, moet het ook mede dragen. In het geval van Barendrecht biedt dat twee mogelijkheden om de risico's acceptabeler te maken: ten eerste, de initiatiefnemers van de opslag dragen, voor zover mogelijk, het risico samen met de bewoners. Ten tweede, de bewoners dienen, voor zover mogelijk, mee te profiteren van het nemen van het risico. Geen van beide opties vereisen dat de risico's krampachtig worden teruggedrongen met meer regels.
Hoe kan Shell of het Rijk de risico's meedragen? Dat kan bijvoorbeeld door zich volledig garant te stellen voor alle mogelijke schade. Als de opslag echt zo veilig is als zij zeggen, hebben ze geen reden om dit verzoek te weigeren. Voor materiële schade is dit arrangement het eenvoudigst. Iemand voorspelde bijvoorbeeld dat er verzakkingen kunnen optreden. De kosten om die verzakkingen te repareren zijn dan volledig verhaalbaar op Shell en het Rijk. Voor gezondheidsrisico's klinkt het wellicht cru, om dat om te zetten in financiële aansprakelijkheid. Maar het is goed om te beseffen dat dit arrangement ook bestaat in de luchtvaart en juist daar voor heel veel veiligheid heeft gezorgd. Een vliegtuigmaatschappij die een crash meemaakt krijgt met omvangrijke schadeclaims te maken, claims die het voortbestaan van het bedrijf bedreigen. Juist daarom doen de maatschappijen er alles aan om ongevallen te voorkomen. En met succes.
Gezondheidsrisico's kunnen ook symbolisch gedeeld worden. Enige tijd geleden hoorde ik dat DuPont het beleid zou hebben dat de directeuren van grote chemische installaties op het terrein van de installatie dienden te wonen. Wellicht is het een apocrief verhaal, maar het illustreert een elegante vorm om het risico gezamenlijk >

BB2.indd 13 9-3-2012 11:13:58

te dragen. Iemand die met zijn gezin het risico trotseert, is al snel geloofwaardiger dan iemand die een stapel ingekochte technische rapporten overhandigt. Hoeveel leidinggevenden van Shell wonen er in die wijk boven de opslaglocatie? De bewoners wantrouwen intuïtief de uitspraken van iedereen die niet zelf de risico's draagt. En ze hebben gelijk. Er bestaat een sterk verband tussen de veiligheid van technologische systemen en de geografische nabijheid van politieke en economische elites. Hoe verder weg de elites wonen, hoe onveiliger de technologie (Perrow, 1994).

De tweede mogelijkheid om bewoners mee te laten profiteren van het nemen van het risico, is een beproefde strategie. Net als de vorige optie lijkt ook deze hier onbenut te zijn gebleven. De gemeente heeft zich faliekant tegen het project gekeerd. Dat suggereert dat er geen uitruil heeft plaatsgevonden van belangen. Het is onduidelijk of men wel geprobeerd heeft een package deal te bereiken. Deze opties om de acceptatie van deze risico's te verkopen, lijken kansrijker dan de fatalistische mantra dat honderd procent veiligheid niet bestaat.

"Erkenning van onmacht schept mogelijkheden om te handelen"

Wat bepaalt of een bepaalde boodschap electoraal gezien effectief is? We denken vaak dat kiezers uitgesproken en duidelijke emoties hebben over politieke kwesties. Maar psycholoog Drew Westen betoogt dat kiezers meestal tegenstrijdige gevoelens hebben, dat ambivalentie de norm is, niet de uitzondering. Krachtige boodschappen, stelt Westen, maken de tegenstrijdige gevoelens juist expliciet. Door middel van een principe worden ze met elkaar verbonden en vertaald in een politieke stellingname (Westen, 2007).

Ook rondom veiligheidsrisico's bestaan tegenstrijdige gevoelens. Neem de aanslagen op vliegtuigen. Natuurlijk roept dit angstgevoelens op en een knagend besef dat aanslagen uiteindelijk niet zijn uit te sluiten. Tegelijkertijd zullen weinigen van ons om deze reden niet langer willen vliegen of verlamd van angst in een vliegtuig stappen. Dat betekent dat er ook andere emoties meespelen. Berusting, woede, misschien irritatie over alle ophef.

De huidige politieke boodschappen doen niets met de ambivalentie. Ze appelleren alleen aan de angst en beloven bescherming. Senator John McCain, de republikeinse presidentskandidaat, formuleerde in 2004, tweeënhalf jaar na de aanslagen van 11 september, een alternatieve boodschap: 'Fly on the damn plane! Calculate the odds of being harmed by a terrorist! It's still about as likely as being swept out to sea by a tidal wave. Suck it up, for crying out loud. You're almost certainlygoing to be okay. And in the unlikely event you're not, do you really want to spend your last days cowering behind plastic sheets and duct tape? That's not a life worth living, is it?' (McCain,2004, pp. 35-36).

McCain ontkent de risico's niet, maar geeft de acceptatie ervan een andere betekenis: trotseren van het gevaar is een bewijs van moed. Zo biedt hij elke televisiekijker, gezeten op de driezitsbank, een keuze tussen een laf, waardeloos leven en een heroïsch, waardevol leven. Met andere woorden, juist de acceptatie biedt een nieuw handelingsperspectief. Het doorbreken van de dwangmatige overheidsreactie op risico's heeft dit soort principes nodig die de acceptatie van risico's een andere betekenis geven dan de dociele berusting in het eigen lot. Die betekenis kan allerlei vormen aannemen. McCain stelt acceptatie voor als onverstoorbaarheid – en daarmee als een vorm van superioriteit tegenover de vijand.

Filosoof Jos de Mul (2006) schrijft dat de laatste decennia het fatalisme is teruggekeerd in de manier waarop we het lot tegemoettreden. Overal zien we situaties waar menselijk ingrijpen op grenzen is gestuit en onbedoelde effecten heeft uitgelokt. Soms weten we dat politiek uit te buiten. Neem het gedoogbeleid ten aanzien van softdrugs. Gedogen is de erkenning dat we onmachtig zijn om de wet te handhaven, om drugshandel uit te bannen. Tegelijkertijd belooft de gedoogdoctrine dat het erkennen van onmacht grotere ellende juist voorkomt.

Welke vorm de boodschap ook aanneemt, ze heeft één cruciale kwaliteit: ze maakt duidelijk dat onmacht om tegenslag te voorkomen niet hoeft te leiden tot machteloosheid, tot passiviteit. Ze ontkoppelt onmacht van machteloosheid doordat juist de erkenning van onmacht de mogelijkheid schept om te handelen. En zo wordt onmacht getransformeerd in macht. Niet door de onmacht te ontkennen of te beloven dat ze opgeheven zal worden. Integendeel, macht wordt juist mogelijk door de acceptatie van dat wat onafwendbaar is.

Noten

1 Zie ook Cultural Theory, waarin fatalisme als een van de vier dominante politieke culturen wordt beschouwd.

2 Frank Hendriks is een uitzondering in dit verband. Hij hernoemt fatalisme tot 'atomisme' en ziet hierin. Erkenning van onmacht schept mogelijkheden om te handelen de basis van een democratieopvatting die dezelfde legitimiteit geniet als de opvattingen van de drie overige typen (Hendriks, 2006).

3 Drenth von Februar haalt de politiek filosofe Susan Mendus aan, die heeft betoogd dat in de moderne liberale politieke theorie het verlangen heerst de wereld te bevrijden van willekeurige krachten.

Literatuur

- Anderson, R., M. Bond & S. J. Murdoch. (2005). Chip and Spin, Cambridge: University of Cambridge. Verkregen via http://www.cl.cam.ac.uk/users/sjm217/ papers/cl05chipandspin.pdf.
- Bauman, Z. (2007). Liquid Times: Living in an Age of Uncertainty. Cambridge: Cambridge University Press.
- Beck, U. (1992). Risk Society: Towards a New Modernity. London: Sage Publications.
- Berg, J. Th. J. van den (2009). De parlementaire orde is een politieke orde. In Tweede Kamer der Staten- Generaal (Ed.), Vertrouwen en zelfvertrouwen: Analyse en aanbevelingen. Parlementaire zelfreflectie (pp. 146-157). Den Haag: Tweede Kamer.
- Drenth von Februar, M. (2005). De voors en tegens van het lot. In H. Boutellier (Ed.), Leven in de risicosamenleving (pp. 19-26). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Elchardus, M. (2002). De dramademocratie, Tielt: Lannoo.
- Eliasoph, N. (1998). Avoiding politics: How Americans produce apathy in everyday life. Cambridge: University of Cambridge.
- Frissen, P. H. A. (2009). Gevaar verplicht: Over de noodzaak van aristocratische politiek. Amsterdam: Van Gennep.
- Giddens, A. (1990). Consequences of Modernity. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hendriks, F. (2006). Vitale democratie: Theorie van democratie in actie. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- House of Lords. (2007). Science and Technology Committee, 5th Report of Session 2006-2007, Personal Internet Security, Volume II: Evidence. Authority of the House of Lords. Online te raadplegen via http://www.publications.parliament.uk/pa/ld ldsctech.htm.
- McCain, J. (2004). Why Courage Matters: The Way to a Braver Life. New York: Random House.
- Mul, J. de (2006). De domesticatie van het noodlot. Kampen: Klement.
- Perrow, C. (1994). The Limits of Safety: The Enhancement of a Theory of Accidents. Journal of Crisis and Contingencies Management, 2(4), 212-220. DOI: 10.1111/j.1468-5973.1994.tb00046.x.
- Pieterman, R. (2008). De voorzorgcultuur: Streven naar veiligheid in een wereld vol risico en onzekerheid. Boom: Den Haag.
- RTV Rijnmond (2009, 23 september). Eisen CO2- opslag Barendrecht worden verscherpt. Online te raadplegen via http:/ www.rtvrijnmond.nl/Homepage/ Nieuws?view=%2FNews%2FDefault%2F2009%2Fseptember%2FEisen%20voor%20CO2-opslag%20Barendrecht%20worden%20verscherpt.
- Safranski, R. (2003). Hoeveel globalisering verdraagt de mens? Amsterdam: Atlas.
- Schinkel, W. (2007). Denken in een tijd van sociale hypochondrie. Kampen: Klement.
- Sivak, Michael & Michael J. Flannagan, Consequences for road traffic fatalities of the reduction in flying following September 11, 2001, Transportation Research Part F, Vol. 7, pp. 301-305.
- Stone, D. (2001). Policy Paradox: The Art of Political Decision Making. New York: Norton.
- Sullivan, R. J. (2009). The benefits of collecting and reporting payment fraud statistics for the United States. Kansas City KS: Kansas City Reserve Bank.
- Swedlow, B. (2002). Toward Cultural Analysis in Policy Analysis: Picking Up Where Aaron Wildavsky Left Off. Journal of Comparative Policy Analysis, 4(3),267–285. DOI: 10.1023/A:1020302501599.
- Thompson, M., G. Grendstad, & P. Selle (Eds) (1999). Cultural theory as political science. Londen: Routledge.
- TLS. (2008). Persbericht invoering ov-chipkaart 15 januari 2008. Online te raadplegen via http://www.translink.nl/content.asp?languageID=NL&pageID=32.
- Trommel, W. (2009). Gulzig bestuur. Den Haag: Lemma.
- Tweede Kamer, vergaderjaar 1997-1998, Regels met betrekking tot de productie, het transport en de levering van elektriciteit, Handelingen 25 621, nr. 38.
- Tweede Kamer, vergaderjaar 2008, Vaststelling van de begrotingsstaten van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2009 (31700-XII), 3 december 2008, Tweede Kamer 32 2760-2806.
- Westen, D. (2007). The Political Brain: The Role of Emotion in Deciding the Fate of the Nation. New York: Public Affairs.

BB2.indd 14 9-3-2012 11:13:58

Interview Emile Roemer

Het zal niemand ontgaan zijn, het is crisis in Nederland. Er moet nodig hervormd worden en de burger weet veelal niet meer waar hij aan toe is. Terwijl de regering samen met de gedoogpartij bezuinigingen doorvoert die vergaande consequenties hebben voor grote groepen van de Nederlandse samenleving, zakken traditioneel grote partijen (het CDA en de PvdA) steeds verder weg in de peilingen. Een partij die het in de peilingen voor de wind gaat, is de SP. De redactie interviewde fractievoorzitter Emile Roemer.

Door Max van Tongeren,
Jasper van Uden
en Tom Veldhuijzen

Voordat wij aan het interview beginnen besluiten we het wekelijkse vragenuurtje bij te wonen. Als we binnenkomen is het vragenuurtje al volop aan de gang. Er wordt gesproken over de zorg en het onderwijs. Af en toe loopt een kamerlid naar de microfoon en doet zijn of haar zegje, maar over het algemeen heerst er een zeer ontspannen sfeer. Wellicht iets te ontspannen voor een nationaal parlement.
Na afloop van het vragenuurtje spraken we met Emile Roemer. Bij aankomst blijkt dat het oude kantoor van Joop den Uyl is omgetoverd tot het SP hoofdkwartier. Aan de muur hangt een poster van Martin Luther King met de tekst: ''I have a dream'', het grote voorbeeld van Roemer.

In de peilingen staat de SP momenteel bovenaan, wat vindt u daarvan?
‘’Ik ben niet zo blij om de hype vanwege de peilingen. Goede peilingen geven aan dat ze vertrouwen in je verhaal hebben en in de partij. Je moet het alleen niet overdrijven, want we weten hoe dat in de politiek gaat. Vandaag ben je de held en morgen ben je een schlemiel. Er zijn voorbeelden genoeg. Een tijdje geleden stond Rita Verdonk op 26 zetels in de peilingen maar bij de volgende verkiezingen kwam ze niet meer terug in de kamer. Mark Rutte stond drie jaar geleden op 12 zetels en is nu premier, dus het kan alle kanten opgaan. Zo nuchter moet je zijn in de politiek en dat ben ik ook. Natuurlijk ben ik blij met de peilingen maar ik blijf gewoon netjes mijn werk doen.’’

U probeert zich dus niet af te laten leiden door die peilingen?
‘’Dat zal moeilijk zijn want de hele wereld probeert je af te leiden. Je bent even een hype. Dan wil iedereen weten waar die enorme groei van de SP vandaan komt en wie je eigenlijk bent. Dan ben je een leuke vent en de ander vind je een kwal. De derde zegt dat het een ramp is voor de wereld en de vierde vindt je een zegen.’’

Kan de SP meer voor Nederland betekenen als oppositie of regeringspartij?
‘’Als regeringspartij, mits je een goede onderhandeling hebt gehad. Ik ga niet in het kabinet zitten om VVD beleid uit te voeren. Je moet er natuurlijk wel toe doen en meer binnenhalen dan vanuit de oppositie.

Emile Roemer

Ik ben de politiek niet ingegaan om een beetje interessant te doen maar omdat ik dingen wil veranderen. Ik denk dat bij de volgende verkiezingen de keuze voorligt: ‘’gaan we liberaal of gaan we sociaal?’’ Dat zijn momenteel de grootste stromingen. Beide stromingen hebben een ideologisch, economisch en maatschappelijk gedachtegoed erachter zitten. Bij beide stromingen zitten wat partijen en dan hangen er wat partijen tussenin die niet willen kiezen.’’

Wat vindt u van de huidige manier van regeren door de VVD, CDA en PVV als gedoogpartner?
‘’Ik sta natuurlijk aan de andere kant. Ik vind dat ze te hard bezuinigen in een te korte tijd. Dat heeft ook te maken met onze ideologie en economisch gedachtegoed. Als je te hard bezuinigt, betekent dat per definitie een krimp in de economie. Dat zie je dus nu gebeuren in Europa. Landen die enorm moeten bezuinigen hebben te maken met een enorme krimp in de economie. Dat hakt erin. Hoge werkloosheid, mensen geven niks meer uit en kleine bedrijven komen in de problemen. Het is een ontwrichting van de samenleving en dat zie je ook in Nederland gebeuren. Mensen raken in paniek, raken hun baan kwijt en de arbeidszekerheid verdwijnt want je moet het als ZZP’er doen, wat de armoede van de toekomst is want je wordt gewoon uitgebuit. Dus ik vind het kabinet op dit moment >

> ***“De fout is dat mensen zwaar onvoldoende worden betrokken bij veranderingen die in de maatschappij die spelen”***

BB2.indd 15 9-3-2012 11:14:00

erg onverantwoord bezig.''
''Daarbij, als je naar de drie regerende partijen kijkt, is dat het volledige VVD verhaal. De VVD doet het nog steeds goed bij de achterban omdat het complete beleid zoals de VVD het bedoeld heeft ook uitgevoerd wordt. Het CDA heeft een hoop hommeles omdat ze weliswaar de ministers mogen leveren maar wel het VVD beleid moeten uitvoeren. De PVV is hetzelfde laken en pak. Wilders komt uit de VVD en zegt overal ''ja'' tegen. Daar komt zijn ware aard boven. Hij is gewoon een rechtse liberaal uit de VVD school. Die vindt het helemaal niet erg, ook al schreef hij een totaal ander verkiezingsprogramma om zetels te winnen. Hij is dus zijn geloofwaardigheid kwijt.''

Veel bestuurskundigen worden later wellicht ambtenaar. Ambtenaren hebben echter te maken met een imagoprobleem, ze komen er nogal slecht vanaf in de media, hoe moet het imagoprobleem van ambtenaren worden opgelost?
''Heel veel heeft te maken met een gebrek aan kennis. Mensen weten niet goed waar ambtenaren mee bezig zijn. Dat komt omdat ze ook niet in aanraking komen met de mensen op straat zoals politici wel doen. Dat heb ik als wethouder meegemaakt. Het is van groot belang dat wanneer ik de straat opging, mijn beleidsmedewerkers meegingen om ook met de mensen te praten. De afstand van de politiek naar de mensen wordt steeds groter omdat de politiek tegenwoordig nergens meer over gaat. Waarom kiezen mensen nog een politieke partij als het toch nergens meer over gaat. Ik kom heel vaak op straat en daar spreken mensen mij aan op dingen waar de politiek niet over gaat zoals de OV-chipkaart of de huizenmarkt. Straks moet ik zeggen:'' ja sorry, daarvoor moet je in Brussel zijn.'' Dan denken mensen ook: Sodemieter maar op met je politiek. Politici denken als ze gekozen zijn:'' zo, ik ben er en ik ga een beetje in mijn luie stoel vergaderen.'' De fout is dat mensen zwaar onvoldoende worden betrokken bij veranderingen die in de maatschappij spelen.''

''Wilders komt uit de VVD en zegt overal ''ja'' tegen. Daar komt zijn ware aard boven. Hij is gewoon een rechtse liberaal uit de VVD school''

Jan Marijnissen

Het CDA is de laatste tijd diep gekelderd in de peilingen. Jan Marijnissen gaf in De Wereld Draait Door toe dat hij daar wel van kon genieten, u ook?
''Ik ben altijd buitengewoon voorzichtig om me uit te laten over andere partijen. Zeker omdat ik het ook niet leuk zou vinden dat als het niet zo goed gaat met onze partij, andere partijen met ons naar leedvermaak zitten te kijken. Soms kan ik en glimlach niet onderdrukken maar zelfs toen bij de PVV elke week een ander kamerlid in het nieuws was, heb ik me daar niet over uitgelaten. Ik pak ze liever op hun denkbeelden''.

Komt dat vanwege de negatieve uitlatingen van de PVV over de SP in het nieuws?
''Dat was zo'n onzin, daar hebben wij heel hard om moeten lachen. Wij zouden de zorg afbreken. De SP en de zorg kapot maken! Daar ligt zelfs een kleuter van in een deuk. We zouden ook Europese federalisten zijn, dan ben je echt niet van deze wereld als je dat ons verwijt. Je mag ons van alles verwijten, maar dat niet!''

Wat vindt u verder van Marijnissen als voorganger van de SP?
''Marijnissen is wel iemand die de geschiedenisboeken ingaat als een groot politicus. Hij heeft het voor elkaar gekregen om deze partij op te richten vanuit niks naar 25 zetels. Daar staat wel iemand. Hij heeft 40 jaar geknokt om te komen waar hij stond. Verder is hij een maatje van me, we spreken elkaar elke week. Natuurlijk maak ik van zijn adviezen ook gebruik. Dat gaat met een potje bier over kleine dingen tot aan grote politieke onderwerpen. Ik overleg veel met hem omdat hij ook partijvoorzitter is. Als we bijvoorbeeld vinden dat er actie moet worden ondernomen over het belachelijke sociale leenstelsel (lenen kost geld, dus mag je het ook niet sociaal noemen. Dat is onzin!) dan heb ik de partijvoorzitter nodig om die actie ook uit te voeren.''

Kritiek

Onlangs schreef de Pers een artikel over de SP. (De pers, 31 januari, De rode tomaat is rot.) Daarin stond dat uw partij een afblafcultuur heeft, maoïstisch en sektarisch is. Hoe gaat u om met dit soort berichten?
''Ik vind het de Pers onwaardig dat ze het publiceren. De journalist is iemand die een direct betrokkene was bij een conflict een paar jaar geleden, waarna hij met een hoop stampij is vertrokken. Ja, als je zo iemand een artikel laat schrijven. Dat is hetzelfde als je Rita Verdonk nu vraagt om een artikel over de VVD te schrijven. Dit soort dingen krijg je nu eenmaal over je heen. Kijk maar eens wat ze over de PVV schrijven of over Job Cohen. Ik kan zo in iedere partij vijf azijnzeikers vinden die een stuk willen schrijven. Het leuke van een democratie is dat je kan kiezen welke partij je wilt steunen. Als je je bij de SP niet thuisvoelt, zoek je een andere partij op, maar ga niet van de zijkant een beetje lopen zeiken en naschoppen. Mij hebben ze niks gevraagd hoor. Zelfs tegenwoordig leer je op een opleiding journalistiek iets over onafhankelijkheid. Dan snap ik niet dat een redactie dit gewoon

BB2.indd 16 9-3-2012 11:14:00

klakkeloos plaatst.''

Wilders heeft u ook een aantal keren op de persoon gespeeld. Hoe gaat u om met persoonlijke kritiek?

''Gelukkig heb ik in de afgelopen jaren een hele dikke huid gekregen. Ik durf wel te zeggen dat ik heel voorzichtig ben om op de man te spelen. Ik kan wel keihard in een debat zijn, maar nooit op de man. Ik probeer mensen ervan te overtuigen dat ze een slechte visie hebben maar nooit dat ze een slecht persoon zijn. Dat vind ik te laag bij de grond.''

U geeft zelf ook aan dat de burger minder wordt betrokken bij belangrijke maatschappelijke veranderingen. Wat is het gevaar als mensen het nut van de politiek niet meer snappen?

''Ieder mens is per definitie redelijk. Als er een probleem is zijn mensen echt wel bereid om mee te denken aan een oplossing. Maar nu krijg je ineens een dictaat uit Brussel over je heen gesodemieterd dat als je 34.000 euro verdient, je geen sociale huurwoning meer mag lenen. Geen hond die het snapt, iedereen woest en terecht! Dan maar gek blijven vinden dat mensen denken: die hele politiek kan me wat!''

Als fractievoorzitter is het natuurlijk ook belangrijk om een beetje afleiding te hebben. Wat doet u om even aan de hectiek van Den Haag te ontsnappen?

''Ontspannen is heel belangrijk anders ben je constant met je werk bezig. Op z'n tijd een beetje sporten en genieten van muziek. Een concertje van Metallica laat ik dan ook niet schieten! Laatst was ik naar het jazz en jukebox festival geweest in Den Bosch. Hartstikke leuk en iedereen kent je ook wel. Ze zwaaien een keer, allemaal leuk en aardig. Op een gegeven moment merk je dat mensen wat gedronken hebben en dan zit ik daar te genieten van een prachtige band, beginnen ze opeens met een hele discussie. Dan zeg ik ook van: ''mag ik alsjeblieft genieten van deze band? Want daar ben ik voor gekomen.'' Dat mag je ook wel zeggen vind ik.''

Oppositiepartijen

U heeft er weleens moeite mee dat de oppostiepartijen vaak knievallen maken tegenover de regering.

''Ik had er moeite mee dat zowel op het gebied van Kunduz als het pensioenakkoord, de oppositie zich veel te makkelijk heeft laten inpakken. Juist op deze onderwerpen hadden ze de lat hoger moeten leggen en kunnen leggen. Daarmee houd je dit kabinet nog langer in stand en ook die 18 miljard bezuinigingen op al die plekken die we gezamenlijk niet willen.''

Populisme in de media

De politiek is in de laatste jaren enorm veranderd. Soms lijkt het alleen nog maar te draaien om populaire oneliners. In hoeverre is het gebruik daarvan noodzakelijk?

''Oneliners zijn in de politiek steeds belangrijker geworden. In de huidige periode draait veel om een razendsnelle communicatie. Alles wat ik zeg is binnen twee minuten de wereld rond, als het interessant is. Er is ook een enorme concurrentie op nieuws. Als er hier een serieuze zaak is, moet je eens kijken wat voor mierenmassa journalisten er dan voor je snufferd staan. Iedereen wil het snelste iets hebben en dan krijg je ook dat de media geen tijd meer hebben om een onderzoek te doen, anders is iemand anders hun al voor. Dat gaat ten koste van de kwaliteit. Diezelfde concurrentie geldt ook voor de politici. Je moet nu iets in twee zinnen kunnen zeggen anders is je zendtijd weg. We dwingen elkaar om sneller, korter, krachtiger en leuker over te komen.''

Hoe gebruikt u de media?

''Toen ik het van Agnes Kant overnam, kende geen hond mij. Dat was acht weken voor de verkiezingen. Twee weken voor de verkiezingen kende nog steeds bijna niemand mij. In die zes weken heb ik van alles geprobeerd. Ik ben zelfs naar de Libelle zomerweek geweest, maar daar stond een cameraploeg met een foto van Roemer en de vraag: ''Kent u die?'' Geen hond die me toen kende. Toen kwam het RTL-debat in Carré en dat was voor mij de eerste grote kans om mezelf te bewijzen tussen alle grote politieke leiders. Ik werd natuurlijk zwaar onderschat. het lukte me om daar met één of twee oneliners die mijn verhaal ondersteuden op te vallen. In het kielzog van het debat kwamen die oneliners in alle televisieprogramma's en was ik ineens bekend. Dus je moet de kracht van de media zeker niet onderschatten.''

Na een lang, goed gesprek met Emile Roemer, kregen wij van een fractiemedewerker nog een uitgebreide rondleiding door het besloten gedeelte van de Tweede Kamer, een mooie afsluiter van een fantastische dag.

BB2.indd 17 9-3-2012 11:14:26

Van achterstandswijken, naar aandachtswijken, naar prachtwijken

Door Rajeev Lachmipersad

We kennen het inmiddels wel. Bepaalde politici die claimen de aanpak te hebben om de problemen betreffende de achterstandswijken aan te pakken. Problemen die volgens sommigen van hen (raad eens welke) zijn veroorzaakt doordat de PvdA met al zijn linkse hobbyisten de sluizen voor massa-immigratie massaal openzetten, om zo buitenlands 'stemvee' binnen te halen. Het zijn vervolgens deze politici die hun "duurzame" aanpak als volgt omschrijven, namelijk: het in de knieën schieten van personen die VERDACHT worden iets te gaan doen, het inzetten van het leger (met afschrikwekkende wapens en al) in deze woonwijken waar kinderen volop buiten spelen, het uitzetten van burgers met een tweede nationaliteit en last but not least, het gedwongen deporteren van allochtonen zodat deze wijken 'allochtoon-neutraal' blijven.

Vervolgens heb je politici die zichzelf "neoliberaal" noemen en als het ware nachtmerries krijgen van het woord 'subsidiëren'. Volgens hen dienen de achterstandswijken aangepakt te worden met: preventief fouilleren, meer marktwerking, het afschaffen van al de subsidies en het sterk bezuinigen op de portemonnees van de betreffende gemeentes, in dit geval Den Haag. De markt zal het (op de één of andere manier) wel oplossen.

> ***"Nu kan je zelfs 's nachts rondlopen door schone straten zonder beroofd te worden"***

Dankzij deze "neoliberaal" manier van denken, bleef onze mooie stad achter de duinen jarenlang gegijzeld door politici die decennialang niks deden. Pappen en nathouden noemen we dat. Vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw zagen we het probleem van verloedering en criminaliteit in de Haagse achterstandswijken al aankomen. Dankzij het alsmaar uitstellen van het zoeken naar structurele oplossingen voor de lange termijn, begonnen de Haagse volkswijken: Transvaal, Schilderswijk, Stationsbuurt en Zuidwest, uit te groeien tot beruchte achterstandswijken waar criminaliteit en onzekerheid hoogtij vierden.

Gelukkig kwam er hier in 2007 een eind aan. Onder kabinet Balkenende IV (CDA, PvdA en CU) werd er een nieuw impuls aan deze achterstandswijken gegeven. Eindelijk zagen bepaalde politici in, dat dit niet langer vol te houden was. Ik ben hen nog steeds dankbaar dat ze de moed hadden zich in te zetten voor ons mooie Den Haag. Minister Ella Vogelaar (PvdA) stelde een plan op, waarin de gemeentes, de woningbouwcorporaties en het Rijk gezamenlijk extra geld (2.5 miljard euro) moesten vrijmaken voor de aanpak van de Nederlandse achterstandswijken. Ook moesten de gemeentes afzonderlijk voor elk achterstandswijk een integraal wijkactieplan opstellen en het samen met de woningbouwcorporaties en de lokale bedrijven uitvoeren. De aandachtswijken in Den Haag werden zoals eerder genoemd: Transvaal, Schilderswijk, Stationsbuurt en Zuidwest.

De Haagse krachtwijkenaanpak wil aanwezige talenten en mogelijkheden ten volle benutten, zodat deze medeburgers verder komen in hun persoonlijk leven en in de maatschappij. Over de gehele linie berust deze aanpak op vijf pijlers.

De eerste pijler staat voor: schoon, heel en veilig. Het Haagse college maakte extra geld vrij voor het intensiever schoonmaken in deze 4 wijken, waardoor ook het leefmilieu een extra impuls kreeg. Verder werd er hard gewerkt aan de veiligheid. Men zag eindelijk in dat alleen preventief fouilleren, meer politie en meer camera's niet voldoende waren. In Den Haag werd het Veiligheidshuis geopend, waarin alle ketenpartners (gemeente, politie, OM, reclassering, zorg- en welzijnsorganisaties) aan een persoonsgebonden aanpak werken voor bijvoorbeeld veelplegers, overlastgevende groepen of voor degene die net uit de gevangenis komen. Zoals verwacht werd dit een enorm succes en is de criminaliteit samen met het onzekerheidsgevoel in deze wijken sterk beteugeld.

De Schilderswijk een aantal jaar geleden

BB2.indd 18 9-3-2012 11:14:26

De B.I.L. was twee jaar geleden op excursie in de Schilderswijk

De tweede pijler staat voor: jong en gezondheid. Investeren in jongeren is van levensbelang, dat hoef ik jullie niet uit te leggen. Het Haagse college maakte extra geld vrij voor het vergroten van ontwikkelings- en onderwijskansen voor kinderen en jongeren met een hoog risico op ontwikkelingsachterstanden. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de zaterdagschool en de zomerschool in de Schilderswijk. Verder is er veel geïnvesteerd in sport voor kinderen en jongeren, door middel van het bouwen van sportaccommodaties en het subsidiëren van gezondheidsprogramma's.

> ***"Ik ben hen nog steeds dankbaar dat ze de moed hadden zich in te zetten voor ons mooie Den Haag"***

De derde pijler staat voor: multiprobleemgezinnen. Men zag eindelijk in, dat eigen verantwoordelijkheid niet voor altijd geldt. Sterker nog, dat een te sterke drang naar eigen verantwoordelijkheid kan leiden tot verloedering van de maatschappij. Kwetsbare huishoudens verkeren vaak in zeer lastige omstandigheden, door bijvoorbeeld werkloosheid, (volledige) arbeidsongeschiktheid, gezondheidsproblemen, verslaving of verwaarlozing (van de kinderen). Zij redden zich maar moeilijk in onze complexe en veeleisende maatschappij, waardoor illegale praktijken steeds meer aanlokkend worden, vooral onder jongeren. Onder het motto "vinden-verbinden-aanpakken" worden deze gezinnen, ook achter de huisdeur, structureel aangepakt.

De vierde pijler staat voor: wijk, inburgering en wijkeconomie. Het Haagse college maakte extra geld vrij voor gratis inburgeringcursussen en voor subsidies voor het lokale bedrijfsleven in deze aandachtswijken. Hierdoor werd er eindelijk een keer afgestapt van dat heiloze marktdenken, waardoor de lokale wijkeconomieën en werkgelegenheid een facelift kregen.

De laatste pijler staat voor: leefbaar wonen. Om een aantrekkelijk woonmilieu te scheppen, werden veel oude, verloederende gebouwen gesloopt, om plaats te maken voor nieuwe, ruimere en groenere huizen met een hogere woonkwaliteit. Bovendien werden veel openbare ruimtes, zoals straten en pleinen (zie het Paul Krugerplein), sterk opgewaardeerd. Voorts werken de Haagse corporaties samen met de gemeente aan een grotere differentiatie van woningtypes. Door deze pijler kregen deze aandachtswijken een geheel nieuwe en frisser gezicht.

Ik woon al 11 jaar in Transvaal en geloof me, de vooruitgang is overweldigend. Nu kan je zelfs 's nachts rondlopen door schone straten zonder beroofd te worden. Deed je dat 7 jaar geleden, dan vroeg je erom. Overal zie je bruisende kleine wijkbedrijfjes/winkeltjes met al hun verschillende culturen. De jeugdbendes zijn grotendeels uitgeroeid. Het gevoel van tolerantie en respect voor andermans culturen wordt steeds vaker kenbaar gemaakt met de vele zomerse festiviteiten, zoals de HaSchiBa (Haagse Schilderswijk Bazaar) en het Transvaal festival, waarbij elke cultuur zijn schoonheid voor de gehele Haagse bevolking mag laten zien. Steeds meer pleinen en hofjes zien er verwelkomend uit.

Dankzij het kabinet Balkenende IV, de Haagse gemeente, de corporaties, de overige maatschappelijke organisaties, de PvdA en in het bijzonder de burgers die zich vrijwillig hebben ingezet voor het slagen van dit project, zijn deze 4 wijken ontpopt tot werkelijke prachtwijken, met een diversiteit waar elke Hagenees trots op mag zijn! ■

BB2.indd 19 9-3-2012 11:14:27

Garderobe
Toiletten

Als dit jouw strategie is om de productiviteit te verhogen, moet je niet bij ORMIT zijn.

Een pizza als managementinstrument? Heb je betere ideeën over leiderschap, dan biedt ORMIT je een waardevol vervolg op je universitaire studie. Als hèt adres op het gebied van Management Development, kun je als managementtrainee bij ORMIT rekenen op een aanpak die je aan alle kanten aanscherpt. Zo ga je twee jaar lang in een uniek managementtraineeprogramma op interim-basis aan het werk. Op uitdagende projecten bij vier toonaangevende organisaties uit ons netwerk.

Tegelijkertijd doorloop je een ontwikkelprogramma waarin coaching, intervisie en opleiding centraal staan. Daarbij ga je vanzelf deel uitmaken van de hechte community van 'ORMIT'ers', zelfs als je niet meer bij ORMIT werkt. Door deze combinatie van werken en leren, brengen we de manager in je boven. En kun je doorstromen naar een leidinggevende functie bij een van onze participanten. Dus wil je het beste uit jezelf halen, ga dan naar www.ormit.nl.

ORMIT. DEDICATED TO MAKING THE MOST OF YOUR TALENT.

In het ORMIT-netwerk participeren onder andere: ABN AMRO, Alliander, ANWB, Belastingdienst, Dela, DSM, Equens, Essent, Fortis, GVB, ING Groep, KLM, KWF, Ministerie van LNV, NS, Nuon, NXP, Oranjewoud, Ordina, Oxfam Novib, Philips, Pon, ProRail, Rabobank, RDW, Sanquin, Schuitema, Shell, T-Mobile, TNT Post, Unicef, Unilever, Warchild.

ORMIT
DEVELOPING MANAGEMENT

BB2.indd 22 9-3-2012 11:16:49

Jan Pronk over de voortgang van EBM

Afgelopen studiejaar heeft het Instituut Bestuurskunde naast de reguliere BBO track de EBM track geïntroduceerd. Wij spreken Jan Pronk, grondlegger van deze nieuwe track, over hoe het er na het eerste half jaar voor staat.

Door Malissa Voordenhout

De reacties van de studenten zijn allereerst positief. "Als ik aan de studenten vraag hoe het gaat met de studie, of het is wat ze ervan verwachtten en wat ze er tot nu toe van vinden, krijg ik enthousiaste reacties. Dit blijkt ook wel uit de lage uitval cijfers: begin dit jaar zijn we begonnen met 98 studenten. Inmiddels zijn er daar nog 93 van over, waarvan 81 een voorlopig positief bindend studieadvies hebben gekregen. Daar zijn we erg tevreden over." Aldus Jan Pronk. "Het is een hele diverse groep en ik vind ze heel actief."

Jan Pronk

Jan is nauw betrokken bij de studie Bestuurskunde en sinds dit jaar vooral bij de track EBM."Ik geef hoorcolleges voor het vak 'Economische Kijk op Organisaties' en begeleid nu ook twee werkgroepen bij het vak Beleidseconomie van Professor Kees Goudswaard. Dat vind ik erg leuk, omdat ik in de werkgroepen de studenten van naam en gezicht leer kennen en kan kijken hoe ze het doen. Wanneer ik hoorcolleges geef, is dat persoonlijke toch iets lastiger. Verder zijn we met het voorlichtingsteam weer druk bezig met de werving. Ook dit is de alledaagse praktijk van werken aan de Universiteit. Op de eerste studiedag afgelopen september ontvingen we een nieuwe groep van bijna 100 studenten, maar tegelijkertijd werkten we ook alweer aan de planning van voorlichtingsactivitieiten voor het nieuwe collegejaar, variërend van meeloopdagen en oriëntatiedagen tot open dagen en het opnemen van een nieuwe interactieve videocasus. Dit alles is nu in volle gang en met medewerking van veel eerstejaars EBM'ers. Tijdens de afgelopen Bestuurskunde Tweedaagse was er ook veel interesse voor EBM en in goede samenwerking met het B.I.L.-bestuur is het heel succesvol verlopen."

De EBM track ontwikkelt zich ook nog door. "De inhoud van het programma van de bachelortrack staat min of meer vast, maar toch blijven we kijken we of er eventueel aanpassingen op het programma nodig zijn. Zo komt er in het tweede jaar een volwaardig vak bedrijfseconomie, omdat we vinden dat in een bachelorvariant als Economie, Bestuur en Management een stuk bedrijfskundige kennis hoort te zitten." Verder volgen er in het tweede jaar vakken als Europese Economische Integratie en Financieel Management. Deze vakken worden verzorgd door de afdeling Economie. De reguliere beleidsvakken krijgen bij EBM een meer economische invulling en worden ook gedoceerd door de economen. "Buiten het onderwijsprogramma om willen we ook graag dingen organiseren. Zo hadden we afgelopen week onze eerste masterclass, een gastcollege van Alexander Rinnooy Kan. Zeer binnenkort volgt een gastcollege van Nout Wellink. EBM'ers zijn hier specifiek voor uitgenodigd en waren ook in grote getale aanwezig."

Een ultiem verschil tussen een BBO en een EBM student is er volgens Pronk niet echt. "Er is meer wat de twee groepen bindt, dan wat de twee groepen scheidt. Hoewel bij de EBM'ers uiteraard een grote financieel-economische interesse is, maar dat spreekt voor zich."Hij spreekt ook zijn bewondering uit voor tweede- en derdejaars BBO studenten die naast hun reguliere vakken ook specifieke EBM-vakken erbij volgen. "Dit geeft een leuk effect in de werkgroepen. Doordat er wat meer ervaren studenten bij zitten ontstaat er een bijzondere dynamiek, waar ook veel eerstejaars een voorbeeld aan nemen. Maar we zien ook eerste jaar BBO'ers die beide tracks volgen en dat vind ik sowieso heel erg knap".

Om de EBM-track compleet te maken zijn de voorbereidingen voor een eigen master druk aan de gang. Er vindt ng overleg plaats over de vraag of dit een eigen track zal worden, of dat er een zelfstandige EBM master komt. "De EBM-track bestaat voor ongeveer 35-40% uit economische en financiële vakken, de rest zijn bestuurskundige vakken of vakken uit andere disciplines als recht. De bestuurskundigen masterrichtingen liggen dan ook open voor EBM'ers, maar in combinatie met een minor bedrijfswetenschappen zijn ook bedrijfskundige masters een mogelijkheid". De meeste EBM'ers zullen net als BBO-studenten in de maatschappelijke sectoren of in de publieke sector aan de slag gaan, maar voor hun ligt ook het bedrijfsleven open, bijvoorbeeld in de consultancy of een traineeship bij een multinational. Hier bereiden we ze graag goed op voor, ook door middel van een meer EBM-master(track) of door de studenten te wijzen op de minor bedrijfswetenschappen". ■

BB2.indd 23 9-3-2012 11:16:51

Groeten uit...???

Door Janna Cheretis

Janna Cheretis heeft in het eerste semester een paar maanden stage gelopen op de Nederlandse ambassade in Athene. Hier een verslag van haar stage.

Stakingen, rellen en politieke onvrede…dit was Athene in de periode dat ik daar was. Van september tot en met december liep ik stage op de Nederlandse Ambassade in Athene. In het epicentrum van de eurocrisis liep ik mee op de politiek en economische afdeling van de Ambassade. Dat het een spannende en onrustige tijd was kan niemand ontkennen!

De ambassade

In de periode dat ik daar was wisselde Griekenland van minister-president, moest het twee tranches binnenhalen en stond het (maar nu nog steeds) aan de rand van faillissement. De werkzaamheden op de ambassade stonden dan ook voornamelijk in het teken van de crisis. Mijn dag begon met het rapporteren van Griekse nieuwsberichten naar het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag. Aangezien er elke dag wel 'Europa shockend' nieuws was, was dit een zeer actuele bezigheid.

Een verdere greep uit mijn takenpakket: het bezoeken van een tweedaags seminar van de Griekse Buitenlandse Zaken over hervormingen en daarover rapporteren, het schrijven van een

Janna Cheretis

strategie over publieksdiplomatie, het organiseren van een roundtable lunch voor Griekse bedrijven over 'corporate social responsiblility', verantwoordelijkheid over de Ambassade netwerkborrel en nog veel meer.

Daarnaast kwamen vele Nederlandse politici langs om de Griekse crisis en de immigrantenproblematiek in het noorden van het land beter te leren begrijpen. Het was duidelijk, Griekenland was een 'hot item'.

Naast het werken had ik gelukkig ook tijd om van het Griekse leven te genieten! Met een hele leuke groep medestagiaires van andere ambassades gingen we elk weekend het nachtleven verkennen, naar het strand, lekker eten en drinken en vooral genieten!

Van de rellen heb ik niet echt last gehad aangezien dit voornamelijk op één geconcentreerde plek in de stad afspeelde. Wel is de ambassade een keer dichtgegaan vanwege 'dreigend gevaar'. Maar dit maakte het alleen maar spannend!

Terugkijkend op mijn stage kan ik spreken van een hele leerzame maar vooral leuke periode en ik kan dan ook iedereen aanraden om een stage avontuur in het buitenland aan te gaan!

BB2.indd 24 9-3-2012 11:17:00

Interview met Prof. Dr. René Torenvlied

Prof. Dr. René Torenvlied is sinds kort de Wetenschappelijk Directeur van het Instituut Bestuurskunde. De redactie ging langs om dhr. Torenvlied wat beter te leren kennen.

Door Leonoor van Poelgeest

Prof. Dr. René Torenvlied

Kunt u ons wat vertellen over uw studie(s) en loopbaan tot nu toe?

"In 1986 ben ik begonnen met politicologie te studeren in Amsterdam, maar na 3 maanden begon ik de studiegidsen alweer open te trekken. Het meest gestructureerde programma sprak me toen aan, en dat was Bestuurskunde. Zo ben ik in na mijn eerste jaar een specialisatierichting Bestuurskunde gaan doen aan de UvA wat werd gedoceerd door onder meer docenten van die van de VU waren overgestapt. Na het afronden van mijn studie kwam ik terecht in Groningen bij sociologie, daar ben ik gepromoveerd. De overstap naar sociologie klinkt groot, maar er was toen een groep Amsterdamse politicologen neergestreken in Groningen die politicologisch, bestuurskundig en sociologisch onderzoek combineerden. Mijn proefschrift (Besluiten in uitvoering) werd en word ook gezien als een bestuurskundig en politicologisch stuk, en in mindere mate als sociologisch. Hierna ben ik een jaartje aan de VU docent geweest, en daarna twee jaar postdoc sociologie aan de UvA. Vervolgens ben ik universitair docent in Utrecht geworden, doorgegroeid naar universitair hoofddocent en bijzonder hoogleraar in Groningen. Hier heb ik met collega´s ook de master ´´Vraagstukken van beleid en organisatie´´ opgesteld."

U bent in vele steden in Nederland geweest, waarom het langst in Utrecht?

"Voor mijn gezinssituatie was Utrecht natuurlijk fantastisch, ik woon ook nog steeds in Utrecht. Belangrijk was ook: Utrecht heeft de beste sociologen van Nederland, en het was dan ook heel fijn om lange tijd samen te kunnen werken met een sterke groep. Met een aantal andere sociologen was ik gespecialiseerd in beleidsvraagstukken, wat het een interessante en aantrekkelijke omgeving maakte om te werken. In deze tijd heb ik ook drie grote onderzoekssubsidies binnengehaald, 2 in Utrecht en 1 in Nijmegen."

Waarom heeft u gekozen voor het Instituut Bestuurskunde in Leiden/Den Haag?

"Dit is een leerstoel die perfect past op mijn expertise en onderzoeksinteresses, daarnaast heeft dit Instituut een hoge reputatie. Een derde punt is het grote potentieel van dit Instituut, de groei, de toegenomen studentenstroom en het enthousiasme van het docentencorps. Juniordocenten die hier rondlopen zijn erg betrokken bij hun studenten, dan is de leeftijdsafstand tussen docenten en beginnende studenten niet meteen zo groot. Dat zie je niet veel bij andere opleidingen. Enorme mogelijkheden zijn er ook rond de verhuizing van de (master)opleidingen naar Den Haag. Alle mogelijkheden die Leiden en deze studie mij te bieden hadden, hebben me over de streep getrokken."

Kunt u ons wat vertellen over uw publicaties?

"Mijn (in het Nederlands uitgekomen) proefschrift is vertaald in het Engels, dit werd veel geciteerd toen het uitkwam maar dat ebt natuurlijk weg. Voor het blad 'Beleid en Maatschappij' heb ik een bundel geschreven met als onderwerp ''De staat buitenspel''(compleet geïllustreerd met voetballers). Daarna ben ik gestopt met het schrijven van boeken, omdat je in de wetenschap vooral word afgerekend op het schrijven van internationale artikelen. Vanaf dat moment heb ik besloten me te richten op het schrijven van publicaties in toptijdschriften, liever goede dan veel. Met dank aan de binnengehaalde onderzoeksubsidies hoefde ik de laatste jaren niet zoveel onderwijs te geven en kon ik me focussen op het schrijven."

Kunt u ons nog wat over uw proefschrift vertellen?

"Het boek heet 'Besluiten in uitvoering' en gaat over de implementatie van beleid. Bestuurskundigen waren op dat moment veel bezig met metaforen en het postmodernisme, en bij de sociologen werd ik gezien als een zeer kwalitatieve onderzoeker door mijn gebruik van diepte interviews. Hierdoor heb ik geprobeerd een meer kwantitatief proefschrift te schrijven, waarbij ik de belangrijkste >

BB2.indd 25 9-3-2012 11:17:03

theorieën die over beleidsuitvoering bestaan, heb getoetst. Uit bestuurskundige benadering wilde ik een zo strak mogelijk model op te stellen, dat was een gok want je weet niet hoe dat valt. Voor de sociologen deed ik een typisch bestuurskundig onderwerp. Bij de bestuurskundigen stond ik bekend als hard, en bij de sociologen als zacht."

> ***"Alle mogelijkheden die Leiden en deze studie mij te bieden hadden, hebben me over de streep getrokken"***

Wat zijn uw ambities en plannen voor de toekomst?

"Allereerst om te helpen van Bestuurskunde een prachtig Instituut in Den Haag te maken, en er voor te zorgen dat nog meer enthousiaste studenten hier zullen instromen. Dit zijn voorlopig de ambities die ik voor Bestuurskunde heb."

Hoe gaat het met de verhuizing naar Den Haag?

"Toen ik hier kwam was de beslissing al gemaakt, en ik wist waar ik aan begon. Dit was een voordeel, ik heb er nooit over hoeven nadenken, ik vind het ook een heel logische, vanzelfsprekende stap. Het vergt natuurlijk een omschakeling, en er moet heel veel worden geregeld. Deze opleiding heeft lang in Leiden gezeten, maar Leiden als universiteitsstad is ook aan het verbreden! Deze stap heeft daar alles mee te maken."

Hoe staat u tegenover de B.I.L?

"Ik begin steeds meer kennis te maken met de B.I.L, en vind dat deze fantastisch werk verricht. Het is duidelijk te zien hoe actief de studievereniging is. Bijvoorbeeld met de opening in Den Haag. De serviceverlening naar de studenten toe is klasse, het is belangrijk dat studieverenigingen hier het voortouw toe nemen. Al het enthousiasme, met borrels en activiteiten van dien creëert veel goodwill!"

Heeft u nog tips voor de studenten?
(… er valt een kleine stilte).

"Zelf maak je vaak je studie, zorg voor een actieve houding, lees eens wat verder dan de verplichte literatuur, verdiep je in allerhande vraagstukken zonder geforceerd te zijn. Er wordt je een mooie basis aangeboden, maak hier gebruik van, wees ambitieus, en laat je niet tegenhouden door normen. Zorg ervoor dat je nooit de pretentie hebt alles te weten. Het onderhouden van contact met je studiegenoten heb je later veel aan, maar doe dit ook omdat het leuk is. En als laatste: Trek je mond open tijdens werkgroepen en hoorcolleges, maak het je docent maar moeilijk!"■

BB2.indd 26 9-3-2012 11:17:03

De Opleidingscommissie

Elk departement van de Universiteit Leiden kent een opleidingcommissie (OLC), zo ook Bestuurskunde. De opleidingscommissie is de schakel tussen de studenten en de opleiding en is dus erg belangrijk, maar helaas is niet iedereen op de hoogte van ons bestaan. Op deze manier willen we graag meer bekendheid geven aan de olc in de hoop dat meer studenten ons weten te bereiken.

Door Eline Burgers
en Christa Goudriaan

Wellicht heb je de term 'opleidingscommissie' of 'OLC' wel eens horen vallen, maar weet je eigenlijk niet zo goed waarnaar precies wordt gerefereerd. Omdat de nieuwe verkiezingen er in september weer aankomen en er vast een paar potentiële OLC-leden onder jullie zijn, schetsen wij hier de organisatie en de taken van de Opleidingscommissie (OLC).

De OLC is een commissie die als taak heeft om het Instituutsbestuur en het Faculteitsbestuur gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien over allerhande onderwijszaken. Ze is samengesteld uit studenten, docenten en zogenoemde 'toehoorders'. De studentleden nemen in principe voor een termijn van één jaar zitting in de OLC. Dit jaar zijn Eline Burgers (BSc II) en Christa Goudriaan (MSc) verkozen tot vertegenwoordigers van alle Bestuurskundestudenten.

De docentleden zijn momenteel mw. Dr. M. Beerkens, mw. Dr. A. Rasmussen en dhr. Dr. P. Overeem (voorzitter). De toehoorders, die overigens wel degelijk hun zegje mogen doen, zijn dhr. Dr. J. van Donselaar (opleidingsdirecteur) mw. Drs. F.D.J. Ladan (studieadviseur BSc)en mw. S. Delpeut MA (studieadviseur BSc), mw. Drs. J.A.D. den Heijer (MSc), Lisanne Molina (Commissaris Onderwijs der B.I.L.) en Elise van Zeeland (Studentlid Instituutsbestuur).

Studentleden Christa Goudriaan en Eline Burgers

De OLC komt om de vier à zes weken bij elkaar en vergadert dan over een breed scala aan onderwerpen, die misschien voor veel studenten niet elke dag in het oog springen, maar wel heel belangrijk zijn. Een voorbeeld is de OER (Onderwijs en Examenregeling) en het onderwijsprogramma. Twee belangrijke documenten die elk jaar met instemming van de OLC moeten worden vastgesteld. Daarnaast worden de ICLON-data (de verwerkte data uit de evaluatieformlieren die je na je tentamen altijd invult) altijd doorgenomen. De afgelopen vergaderingen was vooral de verhuizing van het Instituut naar Den Haag een heel belangrijk punt.

Word jij het nieuwe studentlid?!

Het is voor studenten ontzettend interessant om deel te nemen aan de OLC. Het biedt een kijkje achter de schermen van je opleiding en een mogelijkheid om je vergaderskills te verbeteren. Je leert samenwerken met mensen vanuit de hele opleiding en je krijgt serieuze verantwoordelijkheden. Bovendien leer je kritisch meedenken over je opleiding en ten slotte kun je je CV er natuurlijk mee verrijken! Ben je geïnteresseerd? Houd je ogen dan goed open want binnen een paar maanden is het weer mogelijk om te solliciteren voor de OLC!

Tot slot, hoe kun je ons bereiken?

Heb je nog vragen over de olc? Of heb je klachten, opmerkingen of complimentjes over het onderwijs? Mail dan naar olc.bsk@gmail.com of spreek ons gewoon aan als je ons tegenkomt op het FSW, want de OLC is er voor jou! ■

BB2.indd 27 9-3-2012 11:17:08

Korte reis naar Kopenhagen

Van 23 tot en met 27 januari was het weer zover: de korte reis der B.I.L. Dit keer ging de B.I.L. op bezoek in Kopenhagen. Hieronder vertelt Elmar van Holten, lid van de commissie Buitenland, wat de B.I.L. allemaal heeft beleefd in Kopenhagen.

Door Elmar van Holten

23 januari was het eindelijk zover, de bus stond klaar en 60 studenten waren helemaal wakker voor de reis. Ondanks enkelen die vergeten waren een koffer in te pakken, verliep alles volgens plan en nog voor zeven uur was de bus op weg naar Kopenhagen. Een gezellige busreis later, met als hoogtepunt de drie uur durende film Braveheart onder het genot van een biertje, kwamen we om half 8 aan bij het Danhostel Copenhagen City in hartje Kopenhagen. Nadat iedereen even zijn kamer in was geweest om het bed op te maken en de spullen weg te leggen, gingen we met de hele groep naar Madklubben bistro-de-luxe, waar we voor een redelijk prijsje een schilderijtje op een bord voorgeschoteld kregen. Daarna gingen de liefhebbers nog even kijken wat de maandagavond van Kopenhagen te bieden had, terwijl de rest rustig terugging naar het hostel voor een goede nachtrust na een lange reis.

De volgende ochtend was het weer vroeg het bed uit, want om half tien stonden er drie Nederlandstalige gidsen klaar om ons de stad te tonen. Uit de stadstour bleek duidelijk hoe uitgebreid de schoonheid en de geschiedenis van de stad is. Alledrie de gidsen liepen een andere route en hebben volledig andere dingen laten zien, terwijl de meest bekende bezienswaardigheden, zoals het koninklijke paleis en het beeld van de kleine zeemeermin, in geen van de drie routes voorkwamen. Na een ruime lunchpauze, waarin enkelen Tram 14, het meest geweldige hamburgerrestaurant van Kopenhagen, ontdekten, ging het programma verder met een bezoekje aan het European Environment Agency, waar anderhalf uur lang het Europese milieubeleid onder de loep werd genomen. Aan het eind van de middag werden we nog door onze buschauffeur Dennie naar de Carlsbergfabriek gereden, om daar eerst de geschiedenis van dit Deense bier te ontdekken, waarna het eindproduct uitgebreid geproefd en getest werd. In de avond kon iedereen zijn eigen gang gaan, eerst een lekker hapje eten ergens en daarna nog even de kroegjes van Kopenhagen beter bekijken.

Op woensdag hadden we om half 10 een afspraak bij de ambassade. Vijf medewerkers van de verschillende afdelingen vertelden over wat hun werk inhield. Hierbij werd speciaal aandacht besteed aan het EU-voorzitterschap dat de Denen nu bekleden en wat voor extra werk dat met zich

meebrengt voor de ambassade. 's Middags was het parlement de volgende excursie op het programma. Een medewerker van de Venstre-partij, de Deense VVD, gaf ons eerst een rondleiding, en daarna was er uitgebreid de tijd om vragen te stellen en het Deense politieke systeem beter te leren kennen, waarbij hij absoluut niet bang was om aan te geven dat hij het op sommige punten niet eens was met zijn eigen partij, wat het gesprek des te interessanter maakte. Aan het eind van de middag zijn grote delen van de groep nog naar de krakervrijstad Christiania gegaan, een unieke plaats waar hippies en vrijbuiters zonder overheidsinmenging hun leven kunnen leiden, wat het een bijzondere, en soms bizarre plaats maakt.
Woensdagavond was het tijd voor een goed feestje, en met de hele groep zijn we naar de LA bar gegaan waar tot in de vroege uurtjes genoten is van het voor Deense begrippen goedkope bier en cocktails.

Na deze lange nacht brak de laatste dag alweer aan. Fris en fruitig begon onze dag met een bezoek aan de United Nations Nordic Office, waar Mette Fjalland ons een beter inzicht gaf in de millenniumdoelstellingen die de VN heeft opgesteld, hoe men die hoopt te bereiken en waar de grote knelpunten zitten. In de middag was alweer de laatste excursie, naar het Deense hooggerechtshof. Na een rondleiding en een lange Q & A was de laatste excursie alweer voorbij. Nog even een paar uurtjes genieten in de stad, die sommigen hebben gebruikt om nog even lekker rond te kijken, terwijl anderen nog even gingen shoppen of rustig van een kopje koffie gingen genieten, en het was alweer tijd om bij de bus te verzamelen. Weer stipt op tijd vertrok de bus terug richting Nederland, met zestig studenten die vermoeid maar voldaan konden terugkijken op een fantastische tijd in Kopenhagen.■

BB2.indd 28 9-3-2012 11:17:13

Verhaal uit de oude doos

Door Rajeev Lachmipersad

De historie van de buitenlandse reizen

In iedere editie wordt een onderwerp uit de B.I.L.-geschiedenis belicht. Dit keer neemt de commissie de buitenlandse reizen onder de loep.

Al 26 jaar, sinds 1986, organiseert de B.I.L. naast de binnenlandse excursies, ook buitenlandse reizen. Tegenwoordig hebben we zowel een korte- als een lange buitenlandse reis, waar bestuurskundestudenten gezellig kunnen genieten van hun mooie tijd in het buitenland. Maar hoe is dit eigenlijk allemaal tot stand gekomen. Hoogste tijd om weer eens terug te kijken naar de historie van de buitenlandse reizen van ons aller B.I.L.

In 1986 organiseert het eerste B.I.L- bestuur, onder voorzitter Rogier Rijnja, de eerste buitenlandse excursie naar Brussel en Antwerpen. Hiermee is België het eerste land waar ze van Leidse bestuurskundestudenten hebben gehoord. Met deze excursie is er de eerste aanzet gegeven voor een nieuwe toevoeging aan het activiteitenaanbod van de vereniging. Vooralsnog werden deze eerste reizen gemaakt binnen het Europees continent. Door de politieke veranderingen in Europa, veranderde ook de aard van de bestemmingen. Zo was de studiereis naar Praag in 1988 een bezoek vanuit het Westen naar het Oostblok.

De in 1992 gepleegde B.I.L.- reis naar Boedapest is, politiek gezien, merkwaardig te noemen. Zo waren de Leidse studenten persoonlijk aanwezig bij het Hongaars manifest tegen het communistische regime, waarbij tienduizenden Hongaren massaal protesteerden en gezamenlijk het Hongaars volkslied zongen. Dit leidde uiteindelijk tot een democratische revolutie in dat land. Dankzij de B.I.L. kunnen deze studenten nu zeggen dat ze erbij waren, op dat historische moment.

Op bezoek bij de Nederlandse ambassade in Kopenhagen

De B.I.L. maakte echter tijdens de reizen ook niet zo memorabele momenten mee, zoals tijdens de B.I.L.- reis van 1993 in Brussel. Om het studentenimago van de vereniging hoog te houden, werd er een diner met de Europarlementariërs van de VVD in het programma opgenomen. Vanwege een grote communicatiefout, hadden de VVD- Europarlementariërs een andere dag gepland dan de B.I.L, terwijl de Leidse studenten urenlang op hen zaten te wachten.

Ook het gedrag van de Leidse studenten was niet bepaald onopvallend te noemen. In het programma van de B.I.L. – reis naar België (1992) was ook een bezoek naar een bierbrouwerij opgenomen, inclusief het "proeven" van bier. Na één glaasje begonnen de studenten, tot verbazing van het personeel, meteen de polonaise in te zetten, met als gevolg: een mededeling van het personeel dat het bier (terwijl ze bij een brouwerij op bezoek zijn) op is.

In 1997 introduceerde het B.I.L.- bestuur een nieuw concept. Voortaan zal de korte reis aan het begin van het tweede semester plaatsvinden en de lange reis aan het eind van het collegejaar of aan de start van het nieuw collegejaar.

In 2001 werd er een aparte commissie (commissie Buitenland) in het leven geroepen, die de reizen moest organiseren. Aan een reis wordt meermaals een thema verbonden, zodat de inhoudelijke bezoeken gedurende de reis een specifiek onderwerp krijgen. Wat direct opvalt, is dat de B.I.L. bij al haar reizen een professionele uitstraling wil uitdragen, wat dus inhoudt dat een pak een vereiste is tijdens de reizen.

De B.I.L.'ers brengen, waar ze dan ook naartoe gaan, altijd een vast bezoek aan de Nederlandse ambassade, waar de topfunctionarissen van de ambassades gezellig duchtig meedrinken.

De introductie van de korte reizen stellen ook de mindere actieve leden in staat de ideale gelegenheid te creëren om studie-inhoudelijke activiteiten te combineren met gezelligheid. Doordat de korte reizen een zeer toegankelijk karakter hebben, zijn er altijd veel meer leden, waaronder veel eerstejaars, die zich inschrijven voor deze studiereis. Zo ook laatst in januari, waar voor de korte reis Kopenhagen werd aangedaan.

BB2.indd 29 9-3-2012 11:17:17

Activiteiten verslag

Wederom volgt hier een stukje van eerstejaars Stöver. De afgelopen maanden was het vrij rustig bij de B.I.L, dit had natuurlijk alles te maken met herkansingen en met de kerst-nieuwjaars activiteiten van menig lid. Des al niet te min is er genoeg om over te schrijven.

Door Emiel Stöver

Nieuwjaarsborrel

Maandag 06 februari 2012.
Voor degene die niet mee waren met de korte reis naar Kopenhagen, jullie hebben wat gemist, was de Nieuwjaarsborrel de uitgelegen mogelijkheid om de brakke oud en nieuw verhalen uit te wisselen. Naast het nuttigen van alcoholische dranken werd hier ook volop gebruik van gemaakt. Zoals ik het mee heb gemaakt, had iedereen het naar zijn en haar zin. Oude bekenden waren blij elkaar weer te zien en nieuwe contacten tussen leden die elkaar minder goed kennen werden ook gelegd. Kortom een geslaagde en gezellige activiteit.

Glitter Glamour Über Shine

Vrijdag 10 februari 2012.
Kort na deze geweldige borrel volgde het spetterende 'Glitter Glamour Über Shine' feest. Extra leuk omdat de 'kindjes' van de Tweedaagse ook present waren. De toekomst van de B.I.L. hebben we goed ingewijd. Geweldige muziek en een goede sfeer hebber voor een spetterend (lees *shinend*) feest gezorgd. Toen 'Disco Pogo' door de speakers werd geblazen, was ik zelf ook even de weg kwijt. Wat een top nummer en wat een top feestje!

Schiphol excursie

Dinsdag 28 februari 2012.
Na wat tijd om bij te komen van de borrel en het feestje was het tijd voor een inhoudelijke activiteit. De Schiphol excursie. Dinsdag 28 februari verzamelden we om half 9 (zo vroeg? Ja zo vroeg…) bij het station van Leiden en namen we vervolgens de trein naar Schiphol toe. Daar wachtte op ons in het Schiphol gebouw een presentatie verzorgd door twee persvoorlichters van Schiphol.
Een mooi filmpje en een goede presentatie hebben ervoor gezorgd dat ik nog na ga denken over een traineeship of een stage bij Schiphol. Het zag er allemaal erg goed uit en het verhaal zat goed in elkaar. Schiphol is bestuurskundig gezien erg interessant en zeker een uitdaging om daar aan de slag te gaan. Deze excursie was wederom een groot succes!

Als eerstejaars ben ik nog steeds erg tevreden over de activiteiten die de B.I.L. organiseert. Heb het goed naar me zin en ik kijk nu alweer uit naar de komende activiteiten! ■

BB2.indd 30 9-3-2012 11:17:28

Feestelijke opening Den Haag

Zoals iedereen ongetwijfeld heeft meegekregen is het Instituut Bestuurskunde van de Universiteit Leiden vanaf 1 januari 2012 officieel verhuisd naar de Faculteit Campus Den Haag. Ter gelegenheid van deze gebeurtenis heeft B.I.L., in samenwerking met het Instituut Bestuurskunde een feestelijke opening georganiseerd. Deze opening vond plaats op 14 februari 2012. Felix Netten, voorzitter der B.I.L., vertelt over deze middag.

Door Felix Netten

Sinds 1 januari valt het Instituut Bestuurskunde officieel onder de Faculteit Campus Den Haag. Het master gedeelte van onze opleiding wordt sinds afgelopen februari alleen nog maar gedoceerd in Den Haag. Voor het Instituut Bestuurskunde en de B.I.L. zal deze verhuizing veel verandering betekenen. Rede genoeg om hierbij stil te staan tijdens een feestelijke opening.

Deze opening vond plaats op 14 februari boven de stadsbibliotheek in het gemeentehuis van Den Haag. Tijdens deze feestelijke opening was er een mooi programma samengesteld voor de belangstellenden. Deze groep bestond uit zowel studenten, docenten en werknemers van het Instituut.

Tijdens het eerste bedrijf spraken de heer Van Aartsen (de burgemeester van Den Haag), Professor Dr. Jouke de Vries (decaan van de Faculteit Campus Den Haag) en Professor Dr. René Torenvlied (de nieuwe Wetenschappelijk Directeur van het Instituut Bestuurskunde) enkele woorden over deze transitie en wat dit betekent voor hun desbetreffende organisatie.

Na een kleine pauze verzorgde Professor Roel Bekker een masterclass over de relatie tussen politici en topambtenaren. In zijn verhaal richtte hij zich vooral op de situaties die ontstaan wanneer de topambtenaren niet naar behoren functioneren. Het geheel werd afgesloten met een feestelijke borrel waar de jazzband DSHS haar repertoire liet horen.

Al met al was het een zeer geslaagde middag en een mooie opening van het Instituut Bestuurskunde aan de Faculteit Campus Den Haag. ■

BB2.indd 31 9-3-2012 11:18:04

De week van ... Marjolein Thon

Ook dit keer nemen we een kijkje in het leven van een B.I.L.-lid. Dit keer vertelt Marjolein Thon over een week in februari. Marjolein heeft de bachelor Bestuurskunde afgerond. In 2011 is zij gestart met de master public administration: management van de publieke sector. deze colleges volgt zij in Den Haag. Marjolein werkt als studentassistent communicatie en marketing op de FSW. Marjolein was twee jaar geleden de Secretaris en Commissaris Bestuurskundige Berichten van de B.I.L.

Maandag 13 februari

Mijn week start met heerlijk nagenieten van het weekend: ik heb een zonnige schaatstocht op natuurijs gemaakt! Vandaag zet helaas de dooi alweer in… De wekker gaat vroeg af want ik begin mijn week met het interfacultaire social media overleg van de Universiteit Leiden. Ik werk namelijk acht uur per week als studentassistent communicatie en marketing op de Faculteit der Sociale Wetenschappen. Na het overleg ga ik naar huis en zijn mijn huisgenoten ook gezellig thuis om wat bij te kletsen over het weekend. De rest van de dag heb ik gestudeerd voor mijn college van morgen: state of the art public management. Aan het einde van de dag komt mijn zusje gezellig een uurtje langs en 's avonds ga ik eten met een vriendin.

Dinsdag 14 februari

Om 13:00 uur heb ik college in Den Haag wat betekent dat ik 's ochtends tijd heb om wat langer te slapen en boodschappen te doen. Om half één pak ik de trein naar Den Haag en met de winterdienstregeling is de trein rond dit tijdstip nog steeds erg vol. Om 13:15 uur start mijn college public management. De onderwerpen die worden behandeld zijn voor mij niet erg nieuw omdat ik al enkele specialisatievakken gevolgd heb over die onderwerpen. Na twee uur is het college klaar en ga ik samen met een studiegenootje op het Plein van Den Haag wat drinken. De verhuizing naar Den Haag is voor mij geen enkel probleem, het is dichtbij en Den Haag biedt veel mogelijkheden voor na de colleges. Ik haast me na college snel naar huis want ik ga samen met mijn vriend twee appartementen in Leiden bekijken. 's Avonds doe ik niet veel bijzonders.

Marjolein Thon

Woensdag 15 februari

Als studentassistent communicatie en marketing maak ik deel uit van het facultair voorlichtingsoverleg van de FSW en moet ik om 9:30 uur bij een overleg zijn. Hier bespreken we de masterdag en aankomende opendagen zodat alle instituten weer op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen. Na het overleg ga ik even de stad in en vervolgens werk ik in de middag nog wat uurtjes. Later op de dag lees ik een artikel voor mijn vak van morgen en na het avondeten ga ik naar de sportschool. Na het sporten fiets ik door naar een vriendin om nog een drankje te doen en bij te kletsen.

Donderdag 16 februari

Vandaag is vergeleken met de andere dagen lekker rustig. Ik heb van 10:00 uur tot 13:00 uur college in Den Haag en daarna reis ik af naar Rotterdam. 's Middags doe ik even boodschappen en daarna plof ik op de bank met een kop thee. Ik lees een artikel voor het vak state of the art Public Values dat ik eerder vandaag heb gevolgd, en 's avonds hang ik heerlijk een beetje op de bank en kijk ik een filmpje.

Vrijdag 17 februari

De vrijdag begint met een paar uurtjes werk wat ik lekker thuis kan doen. Ik werk tot 12:00 uur en daarna ga ik de stad in om een afstudeercadeautje te kopen voor een vriendin die vanavond haar afstudeerborrel geeft. Nadat ik een cadeautje heb gevonden is het tijd om thuis op te ruimen en aan het einde van de dag vast mijn opdracht voor het vak public management voor te bereiden. Die opdracht moet ik dinsdag inleveren maar het weekend zit vol met het vieren van een verjaardag, carnaval en het bekijken van een appartement waardoor ik weinig tijd heb. 's Avonds ga ik naar de afstudeerborrel en daarna drink ik gezellig nog een paar drankjes in de Barrera in Leiden. Om twee uur 's nachts gaat het licht uit en kan het weekend beginnen!■

BB2.indd 32 9-3-2012 11:18:14

Studeren in Den Haag

Bestuurskunde is al voor een deel gevestigd in Den Haag. Daarom ging de redactie op zoek naar verenigingen in Den Haag. In de toekomst zullen we meer met deze verenigingen te maken krijgen. De studievereniging Fortuna en studentenvereniging Haagsche Studenten Vereeniging vertellen over hun vereniging en Den Haag.

Studievereniging Fortuna

Het eerste stuk is geschreven door Anne Posthuma, eerstejaarsstudent Leiden University College The Hague. Het tweede stuk is geschreven door Anouk van Loo, tweedejaarsstudent Leiden University College The Hague en Secretaris van studievereniging Fortuna.

Op het eerste gezicht is Den Haag natuurlijk geen studentenstad als Leiden, Groningen… of vul maar een stad in. Maar, naar mijn mening, wil dat niet zeggen dat het ook niet leuk is om er te studeren.

Eerst had ik wel zo mijn twijfels om daadwerkelijk naar Den Haag te gaan om te studeren, maar de studie gaf de doorslag. Nu ik een tijdje in Den Haag woon, heb ik een beter idee van wat de stad te bieden heeft. Behalve dat het de hoofdstad van de internationale rechtspraak is en bovendien ook de stad waar de Nederlandse regering haar discussies voert – twee feiten die zeker leuk zijn en ook bijdragen aan de sfeer van de stad, maar waar je misschien niet altijd wat van merkt – is het ook gewoon een mooie stad. Loop maar eens langs de hofvijver, over het Lange Voorhout, door de Passage of de Haagse Bluf; heel verschillende plekken maar allemaal hebben ze wel wat.

> ***"Eerst had ik wel zo mijn twijfels om daadwerkelijk naar Den Haag te gaan om te studeren"***

Wat het voor mij dan ook echt leuk maakt is de diversiteit van de stad. In principe is er voor ieder wat wils. Er zijn winkels en eettentjes in allerlei verschillende prijsklassen. Voor uitgaan kun je naar het Plein of de Grote Markt, waar elk café of club weer een net iets andere sfeer neerzet, en waar je behalve Nederlanders ook veel expatriats en internationale studenten tegenkomt. Een grappige ontwikkeling: nu de stad voor de titel 'Culturele Hoofdstad van 2018' gaat, zie je dat de stad haar sterke punten wil benadrukken. Bijvoorbeeld als broeinest van muzikanten – denk aan muziekfestivals – en ook andere artiesten.

Al met al zijn er veel verschillende plekken in Den Haag waar het je zeer gemakkelijk wordt gemaakt om plezier te hebben, als je even niet hoeft te studeren uiteraard.

Bestuur der Fortuna 2011-2012

De vereniging

Fortuna is de officiële studievereniging van Leiden University College The Hague (LUC) en is net als LUC nog erg jong. Het bestuur der Fortuna, bestaande uit 7 leden, houdt zich bezig met de dagelijkse gang van zaken van de vereniging, het organiseren van zowel studie gerelateerde als sociale activiteiten en het stimuleren en ondersteunen van initiatieven onder studenten. Er zijn al meer dan 10 subcommissies, waaronder een reiscommissie, een Amnesty International groep en een tijdschrift, genaamd PAX Magazine. >

FORTUNA

BB2.indd 33 9-3-2012 11:18:33

De Haagsche Studenten Vereeniging

Het stuk over de Haagsche Studenten Vereeniging is geschreven door Bauco van der Wal. Bauco zit in de Senaat van de vereniging. Zijn functie is assessor secundus.

Opgericht in 1929 is de Haagsche Studenten Vereeniging de oudste en meest diverse studentenvereniging van Den Haag. Hoewel de Vereeniging oorspronkelijk bestond uit leden die in Den Haag woonachtig waren en elders studeerden aan verschillende universiteiten in de Randstad, de zogenaamde 'spoorstudenten', staat H.S.V. vandaag de dag open voor alle studenten.

Zoals bekend is Den Haag nooit een officiële universiteitsstad geweest. Daarom is de ontwikkeling en opkomst van de Campus Den Haag zowel interessant als een uitgesproken kans. De eeuwige controverse betreft zowel het al dan niet verkregen hebben van officiële stadsrechten (25 november 1806, door koning Lodewijk Napoleon), maar ook het zijn van een leuke en levendige stad, met een 'stedelijk dorps karakter'(evenals Leiden), die tegelijkertijd een nadrukkelijk aanwezig studentenleven verdient. Het is een win-win situatie: de vele voordelen van de stad zijn in verhouding met het feit dat het leven hier een heus feestje is, waarbij men zelf de mogelijkheid heeft behulpzaam te zijn met het 'ophangen van de slingers'. Den Haag is natuurlijk bekend als regeringscentrum; daar waar alles gebeurt.
Maar het is ook een stad met een turbulent – voornamelijk op studenten gericht – uitgaansleven, met de directe nabijheid van bijvoorbeeld bos, strand en zee. De stad biedt dus een leuke en levendige omgeving van statuur, met veel mogelijkheden voor feesten, maar ook voor de latere carrière. In de 'Stad van Vrede & Recht' heerst een nuchtere ons-kent-ons sfeer, is het buitengewoon prettig wonen en mag je trots zijn te worden gevonden in de Residentie.

> ***"Den Haag is ook een stad met een turbulent – voornamelijk op studenten gericht – uitgaansleven, met de directe nabijheid van bijvoorbeeld bos, strand en zee"***

Als 'r voorts ergens de spreekwoordelijke slingers hangen, is het wel bij de Haagsche Studenten Vereeniging. Ondanks de relatief hoge leeftijd is de Vereeniging bruisend en kennen wij vele tradities. Het feest begint al als men de Sociëteit, 'Megara', binnenkomt. De Vereeniging is namelijk gevestigd in een groot monumentaal herenhuis schuin tegenover het welbekende Vredespaleis, en kan zonder blikken of blozen één van de mooiste klassieke Sociëteiten van Nederland worden genoemd. Ter Sociëteite worden tevens nog altijd de mores met studentikoze straffe hand gehanteerd: een sfeer, schaamteloos maar ludiek schurende tegen 't corporale aan, is het mooie en aansprekende resultaat.

Ter verantwoording tenslotte van bovenstaande was de Senaat der H.S.V. zeer verheugd het B.I.L.-bestuur de dato 2 februari jongstleden welkom te heten op de receptie ter gelegenheid van onze Dies Natalis. Dit gegeven en zowel de Campus bieden naar onze hoop ruime perspectieven voor de nabije toekomst en de Vereeniging heet dan ook eenieder van harte welkom middels het openen van haar deuren en hoopt velen mee te kunnen laten genieten van de talrijke Haags(ch)e geneugten! ■

Voor meer informatie over deze vereniging kun je kijken op de site:www.haagschestudent.nl

BB2.indd 34 9-3-2012 11:18:33

Wat vinden zij ervan?

Deze keer heeft de redactie alumni benaderd om te vragen wat zij vinden van de verhuizing naar Den Haag. 3 personen zijn bereid geweest om een stuk hierover te schrijven. Dit zijn Govert van Gorcum, René Hiemstra en Amir Nazar.

Door Malissa Voordenhout

Govert van Gorcum

Govert van Gorcum is actief lid geweest bij de B.I.L. Govert is Voorzitter & Commissaris Almanak geweest in 2006-2007. Dit was het 22ste bestuur van de B.I.L.

Kun je iets vertellen over je studententijd?

Ik ben begonnen met studeren in 2004. Aanvankelijk twijfelde ik tussen politicologie en Bestuurskunde. Achteraf ben ik erg blij met de keuze voor Bestuurskunde, omdat deze studie meer toegepast is en daardoor directer bruikbaar in de praktijk. Tijdens mijn studie ben ik (natuurlijk) actief geweest bij de B.I.L. als commissielid BB en Activiteiten en was in 2006-2007 voorzitter. Na mijn voorzitterschap, in mijn derde jaar, wilde ik de praktijk van de studie beter leren kennen. Hierom ben ik stage gaan lopen bij de Defensiestaf van het Ministerie van Defensie. Een erg leuke en leerzame tijd, waarbij ik al het geleerde direct in de praktijk terugzag. Ook ontdekte ik dat je als universitair geschoold persoon snel mee kunt komen in een dergelijke organisatie en je meerwaarde kunt toevoegen. Na deze stage heb ik eigenlijk rustig doorgestudeerd, ben actief geweest bij Augustinus en heb her en der interessante keuzevakken gevolgd. Ook ben ik nog voor een summerschool naar de LSE in Londen geweest. In 2010 ben ik afgestudeerd op een onderzoek naar organisatieverandering bij de Koninklijke Marechaussee. Al met al een erg leuke, leerzame tijd.

"Nu Bestuurskunde midden in "het Haagse" zit, is er veel meer mogelijkheid om praktische ervaring op te doen"

Kun je iets vertellen over je tijd bij de BIL?

Zoals hiervoor al even gemeld ben ik commissielid geweest voor de Bestuurskundige Berichten in 2004-2005 en zat in de commissie activiteiten in 2005-2006. Dit waren typische commissies waarin je leert samen te werken en in contact komt met inspirerende personen en organisaties. Wat me nog bij staat is dat we bijvoorbeeld een pittig stuk van Philip de Winter (Vlaams Belang) in de BB hadden geplaatst en de ALV het hier achteraf niet helemaal mee eens was. Ook een lezing van de veelzijdige en geestige Jan Terlouw kan ik me nog goed herinneren. Daarnaast waren er natuurlijk de

Govert van Gorcum

borrels bij de inmiddels ter ziele gegane 'stamkroeg' van de B.I.L.: Martin's Belgisch Bier Café op het Gerecht, de reizen naar onder andere Dublin, Belfast, Genève, Parijs, Zagreb en Luxemburg en het koffiedrinken/hangen/werken/discussiëren in de B.I.L.-kamer. Verder is het leuk om nu, achteraf, te zien waar iedereen uit die tijd terecht is gekomen en dat je elkaar weer tegenkomt in "het Haagse".

Kun je iets vertellen over je loopbaan na je studententijd?

Na mijn studententijd wilde ik eigenlijk gaan werken bij Defensie. Helaas ging dat door onder andere de onzekerheid over de bezuinigingen niet door. Via een oproepje op BILboard.nl ben ik toen terechtgekomen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daar ben ik directiesecretaris geweest van de juridische afdeling. Een erg leerzame baan, omdat ik net begon voordat het huidige kabinet Rutte-Verhagen aantrad en er allemaal verschuivingen binnen ministeries plaatsvonden. In deze baan ben ik ook verder in aanraking gekomen met overheidsfinanciën. Een onderwerp dat in eerste instantie totaal niet mijn interesse had. Ik leerde dat de onderhandelingen binnen het ministerie over de financiën erg interessant zijn. Zodoende besloot ik om te solliciteren voor het Financial Traineeship van het Ministerie van Financiën.

Kun je iets vertellen over je huidige baan? Is het wat je wilde worden of ben je totaal ergens anders terecht gekomen dan gepland?

Mijn huidige baan is Financial Trainee bij het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Dit houdt in dat ik op een financiële afdeling zit en mij met allerlei projecten bezig houd. Op dit moment doe ik de financiële controle (controller in het jargon) van de ICT-directie van het ministerie en ga ik >

BB2.indd 35 9-3-2012 11:18:35

aan de slag met het artikel over waterveiligheid in de Miljoenennota. Het is een veelzijdig traineeship waarin je veel verantwoordelijkheid krijgt en veel mogelijkheden hebt om ervaring op te doen binnen het ministerie op het gebied van bedrijfsvoering, begroting, miljoenennota etc. Eigenlijk ben ik totaal ergens anders terechtgekomen dan ik had gepland. Het is zeker niet minder leuk, denk ik. Dit is ook wel een goede ervaring geweest uit mijn studententijd: probeer nieuwe dingen, pak kansen en ga uitdagingen aan om te ontdekken wat je leuk vindt. Dit kan namelijk zomaar iets totaal anders zijn dan je had gedacht.

Wat vind je van de verhuizing van het instituut naar Den Haag? Wat zie jij als een voordeel? Of juist als een nadeel? Zal de kwaliteit van de opleiding erop vooruit gaan?

Ik zie de verhuizing wel als een voordeel! Toen ik studeerde werd bijvoorbeeld het vak "Openbaar Bestuur en Informatisering" gegeven door Arre Zuurmond, die met de studenten een praktijkopdracht ging doen voor een ministerie in Den Haag. Volgens mij is dit ontzettend leerzaam en belangrijk. Het maakt ook de droge stof veel levendiger. Nu Bestuurskunde midden in "het Haagse" zit, is er veel meer mogelijkheid om dit soort praktische ervaring op te doen. De fysieke afstand tussen de (overheids)organisaties in Den Haag is bijna weg, nu kan er nog meer samengewerkt worden! Binnen de Rijksoverheid, zo is mijn ervaring, is er namelijk veel te doen, maar door bezuinigingen zijn er steeds minder mensen hiervoor beschikbaar. Mij lijkt dat een groep studenten met kennis van de werking van overheidsorganisaties die om de hoek zitten een uitstekende bron van nieuwe kennis en hulp kunnen zijn. Hier kan de B.I.L. zeker ook iets in betekenen door (net als het vroegere International Contract Research project) een intermediaire rol te spelen tussen organisaties die mensen kunnen gebruiken en de studenten die waardevolle ervaringen op willen doen.

Heb je iets specifieks met Den Haag of juist met Leiden? Heb je nog tips (Bijvoorbeeld interessante personen om uit te nodigen voor een gastcollege, excursies, acties, studentencafé's of restaurants enz.)

Den Haag is bijna net zo leuk als Leiden qua uitgaan en restaurants. Bijvoorbeeld de donderdagmiddagborrels op het Plein, vaste prik voor (jonge) ambtenaren. Ook zijn in het gebied rond de Gravenstraat veel leuke restaurants te vinden. Natuurlijk zijn er ook veel grote en kleine (internationale) organisaties gevestigd in Den Haag die het bezoeken meer dan waard zijn. Mijn tip is: maak gebruik van het netwerk van (oud) (bestuurs-)leden van de B.I.L. om Den Haag te ontdekken en binnen te komen bij organisaties. Organiseer bijvoorbeeld wat vaker een alumniborrel op donderdag- of vrijdagmiddag in Den Haag om in contact te komen met deze leden van de B.I.L.

René Hiemstra

René Hiemstra is directeur van Acestes Public Sector Strategy. René studeerde Bestuurskunde in Leiden en Rotterdam van 1990 tot 1997. René is momenteel heel erg betrokken bij de B.I.L.

"Ik heb lang gestudeerd, en ook wel veel tijd verkwist geef ik toe. Ik ben nu denk ik actiever bij de B.I.L. betrokken dan toen als student, ja excuus, dat krijg je dan. Mijn enige wapenfeit voor de B.I.L. is dat ik in 1995-96 voorzitter ben geweest van de Bestuurskunde Evaluatie Commissie. Als je zoals ik te lang over je propedeuse deed, werd je opgeroepen voor het vervullen van je militaire dienstplicht. Dat gebeurde ook met mij en zo was ik in 1993 bij de Marechaussee, in de brigade Den Haag, in de Algemene Politie Dienst. Dat is voor mij achteraf misschien wel net zo bepalend geweest als de studie op zichzelf: het vestigde mijn interesse in de veiligheidssector hevig en definitief. Lipsky bestuderen is leuk maar je leert toch wat indringender over street level bureaucracy als

"De enige goede reden om niet in Den Haag te wonen is Hotel Des Indes"

je er een tijdje deel van uitmaakt. Achteraf was mijn diensttijd een vroege uitgebreide stage. Na die periode ben ik heel snel afgestudeerd en ondertussen in '96 via een stage gaan werken bij Politie Kennemerland, in Haarlem, als beleidsadviseur.

René Hiemstra

Hans Bekke, bij wie ik afstudeerde, werkte voor zijn academische loopbaan als consultant en zette mij zo op dat spoor. In '98 begon ik als junior bij CMG aan het Lange Voorhout in Den Haag, en daarna in 2000 bij KPMG Consulting, ook in Den Haag. Hij is nu overigens voorzitter van de Raad van advies van Acestes en we zien elkaar ook daardoor nog steeds regelmatig.

Ik ben goed beschouwd nooit iets anders geweest dan adviseur, afgezien van mijn diensttijd. Bestuurskunde leidt je er, hoewel misschien niet letterlijk, denk ik toe op om precies dat te worden. De multidisciplinariteit ervan maakt

BB2.indd 36 9-3-2012 11:18:38

dat je heel vanzelfsprekend de meervoudigheid van bestuurlijke problemen, de complexiteit, de belangen, de risico's, nou ja al dat soort aspecten op een natuurlijke manier doorgrondt. Je kunt bijna niet anders, althans ik kan bijna niet anders.

Ik ben nu directeur van het bureau dat ik in 2005 ben gestart, Acestes. Ik heb toen ik studeerde nooit gedacht dat ik ondernemer zou worden. Ik dacht altijd dat ik me voorbereidde op een ambtelijke loopbaan, vanaf het eerste moment dat ik begon in Leiden en ik heb dat nog lange tijd daarna gedacht. Inmiddels denk ik dat het er niet meer van zal komen, die ambtelijke loopbaan. Het is consultancy geworden. Niet dat ik er spijt van heb, ik denk dat wij bij Acestes midden in het openbaar bestuur staan. Beter gezegd: ik denk dat bijna iedereen hier als hij of zij niet bij ons had gewerkt, voor een overheidsinstantie aan de slag was. Ik ook. De publieke zaak heeft nog steeds onverkort mijn hart. Er is niets dat mij zo boeit als het openbaar bestuur. Dat zal niet veranderen.

Dat het Instituut naar Den Haag verhuist, vond ik eerst wel gek. De Leidse Universiteit is sinds 1575 in Leiden gevestigd en dat gegeven is prachtig. Maar vasthouden aan het oude omwille van het oude is zelden wijs. De universiteit bestaat zo lang doordat ze verandert als dat nodig is. De stap van het Instituut om zich in Den Haag te vestigen is daarom heel juist. In 1575 hadden wij van Universiteit Leiden er niets te zoeken, daar in Den Haag. In 2012 zijn we er precies op tijd. Bestuurskunde als discipline heeft zich intussen bewezen. Het is een kunde die hoort te zijn in het hart van zijn object en dat hart ligt in Den Haag. Het belang van die symboliek is gemakkelijk te onderschatten. Naar mijn indruk is de belangrijkste uitdaging voor Bestuurskunde dat we de relevantie van de discipline en de kunde voor het onderzoeksobject, het openbaar bestuur, zo groot mogelijk houden. Door fysiek, zichtbaar en tastbaar en letterlijk de nabijheid te zoeken ben ik er van overtuigd dat die relevantie zal groeien. Leidse bestuurskundigen zijn dan van nut in Den Haag.

Den Haag. Ja. Wat moet ik daar nou van zeggen. De enige goede reden om niet in Den Haag te wonen is Hotel Des Indes. Den Haag is een stad voor insiders. Je moet weten waar je moet zijn en dat moet je worden verteld. Dat geldt voor het bestuurlijke en dat geldt voor het uitgaansleven. Je kunt er werkelijk te kust en te keur. Ik denk eigenlijk ook wel dat je er een heel goede studententijd kunt hebben. Hoe dat te fixen met je Leidse studentenvereniging is wel een puntje van aandacht overigens. Juist het verenigingsleven maakt het Leidse studentenleven zo kleurrijk, intens en onderscheidend van de overige universiteiten. Dat importeren in het Haagse moet nog even fatsoenlijk worden aangepakt, wil de operatie op alle vlakken slagen. Ik was in Leiden lid van Minerva en ik woonde in een groot en levendig studentenhuis, twee aspecten die mijn studententijd erg hebben gekleurd. En die nog steeds van invloed zijn op mijn professionele bestaan nu: de basis van mijn netwerk is in Leiden gelegd."

Amir Nazar

Ook Amir Nazar is actief lid geweest bij de B.I.L. Amir is Commissaris Buitenland geweest in 2007-2008. Dit was het 23ste bestuur van de B.I.L. Amir is momenteel project- en beleidsadviseur bij de gemeente Amsterdam.

Denken jullie dat dit en positieve ontwikkeling is? Of zal het juist in de praktijk niet zo zijn dat de letterlijke verkleinde afstand tussen politiek en ambtelijk hart en de opleiding Bestuurskunde ook zal zorgen voor een nauwere samenwerking tussen de opleiding en de arbeidsmarkt op bestuurskundig terrein?

De verhuizing van de opleiding naar Den Haag zie ik over het algemeen wel als een positieve ontwikkeling. Ik vind het lastig om een antwoord te geven op de vraag of er een nauwere samenwerking tot stand zal komen tussen de opleiding en de arbeidsmarkt als gevolg van de verhuizing.

> ***"Ik vind het lastig om een antwoord te geven op de vraag of er een nauwere samenwerking tot stand zal komen tussen de opleiding en de arbeidsmarkt als gevolg van de verhuizing"***

Zelf werk ik voor de gemeente Amsterdam dus ik ben het zicht op Den Haag een beetje kwijt geraakt. Wat ik vanuit die lijn wel zou willen bepleiten is om dan dus ook juist de banden met de gemeente Den Haag sterk aan te halen. Want dat is wat ik een beetje heb gemist in de opleiding: aandacht voor de lokale politiek en ambtenarij.

Ik denk verder dat het goed is als de verbinding met de praktijk opgezocht wordt. Papers en bachelorscripties zouden naar mijn smaak meer aangesloten kunnen worden op de vraag van ministeries, maar dus ook van de gemeente Den Haag. Vooral nu de bezuinigingen het ambtelijk apparaat hard raakt, komt steeds meer strategisch beleidsonderzoek werk op de stapel of worden meer consultants ingevlogen om dergelijke klussen te klaren. Door Leidse studenten te koppelen aan onderzoeksopdrachten snijdt het mes aan twee kanten: het rijk kan het met minder dure onderzoeksbureaus doen en de studenten leren praktisch-relevant doch academisch onderzoek te doen. Op deze manier kunnen studenten zich tevens beter voorbereiden op de verwachtingen >

BB2.indd 37 9-3-2012 11:18:38

uit de arbeidsmarkt en kan de arbeidsmarkt meer talentjes 'scouten' zonder dat er per se een stage afgelegd hoeft te worden, wat overigens bijzonder aan te bevelen is voor bestuurskundestudenten.

Amir Nazar

Op 31 mei zijn alle alumni van Bestuurskunde van de Universiteit Leiden welkom op de jaarlijkse alumni activiteit. Het belooft een interessante avond te worden met onder andere een discussie over ethiek en corruptie in het openbaar bestuur tussen panelleden Prof. Dr. Jouke de Vries en Dr. Patrick Overeem en de aanwezigen.

Natuurlijk is er ook een borrel waarin de alumni uitgebreid de kans hebben om erachter te komen hoe het de oude studiegenoten is vergaan, om herinneringen op te halen en om te netwerken met elkaar! De avond zal plaatsvinden op de 13e verdieping van Stichthage in Den Haag (boven het Centraal Station) vanaf 19:00 uur. Het Instituut Bestuurskunde en de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden hopen u in grote getalen te mogen verwelkomen.

Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Bent u in Leiden afgestudeerd als bestuurskundige maar nog geen alumnuslid van de B.I.L.? Vul de alumnus lidmaatschapskaart in de B.I.L.-kamer in of stuur een e-mail naar secretaris@bilboard.nl.

Kent u nog oud-studiegenoten die nog geen alumnuslid zijn? Stel hen dan op de hoogte van de voordelen van het alumnus lidmaatschap!

BB2.indd 38 9-3-2012 11:18:42

DAGELIJKS GEOPEND VOOR LUNCH, DINER EN BORREL

3 gangen keuzemenu € 21,95

Smakelijke dagschotel € 8,95

Zondag en Maandag
Thaise Keuken

Sfeervolle bovenzaal voor diners, borrels en bruiloften

tot ziens, tot EINSTEIN

ETABLISSEMENT

E=mc²

EINSTEIN

TERRAS-EETCAFÉ-BAR

Nieuwe Rijn 19 Leiden

071 - 5125370

mail@einstein.nu

BB2.indd 39 9-3-2012 11:18:42

Jouw studievereniging wil het je zo voordelig en makkelijk mogelijk maken. Dus hebben ze een boekenleverancier die daarbij past.

STUDY STORE

Jouw studievereniging werkt nauw samen met studystore. En dat heeft zo z'n voordelen. Doordat we snugger te werk gaan, kunnen we jouw complete boekenpakket snel aanbieden tegen een scherpe prijs.

www.studystore.nl

BB2.indd 40 9-3-2012 11:18:48